

SISU: KOMMERTSGÜMNAASIUMIST LAHKUDES — V. KURG /
LÄBI PROGÜMNAASIUMIST — L. PEHK / KEVADEL —
E. VASEMÄGI / NOORSOO-ORGANISATSIOONIDE TÄHTSUSEST —
E. TUBIN / VESTLUS MEIE SUURKIRJANIKUGA — E. PERMAN /
ÜHEST NOORLÜÜRIKUST — E. PERMAN / KOOLUHEINAD —
E. KANGRO / KOMMERTSGÜMNAASIUMI 16. LEND / PROGÜM-
NAASIUMI LÖPETAJAD / VARAKEVADEL — E. VASEMÄGI / JUTT
NOOREST PUHU-PEETRIST — A. MIITEL / MATKAMAS — N. AL-
LAS / LOODUSEST JA INIMESEST — E. PERMAN / SUVINE NÄ-
GEMUS — H. SILD / MAAILMAMEISTREIST JA LASKURRINGIST —
F. PÄRTELPOEG / KOOLIELUST / KAANEKAVAND E. PERMA-
NILT, LÕIGE E. KERALT.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI, KOMMERTSKOOLI, III PROGÜMNAASIUMI,
KAUBANDUS- JA ÄRINDUSKESKKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI.

Ilmub 6 numbrit semestris.

VIII aastakäik

Mai 1938

Nr. 6 (46)

Kommertsgümnaasiumist lahkudes.

Käesoleval kevadel annab TKG küpsustunnistused oma viimsele lennule. Ilusal päikesepaistelisel päeval astuvad ellu „viimsed mohikaanlased“.

Viis aastat on olnud küllatki närvepingutav ja energiat nõudev tööaeg. Pääsedes vabadesse ei alga sugugi puhkuse- ja peopäevad, vaid võitlustee, mis on täis karisid. Iga noore ülesandeks on olla aktiivne ja edasipüüdlik. Noor generatsioon on alati oma õilsate aadetega etendanud edasiviivat osa. Tahame loota, et meiegi suudame kavakindlalt teotseda, kriitiliselt mõtelda, valida endale kindel eluvaade, tõeks pidamised ja tegevussuund. Ülesandeid on palju. Tegevusväljad on lõpmata suured. Leidkem endile õige tööala ja töötage optimistlikult, siis tunnete, milles on elumõte. Ärge kartke raskusi! Vapralt töötades ületatakse raskused.

Hinge rõhub kurbus, kui mõtelda

möödunud aastaile ja kõigele läbielatu. Teame ju, et sel kevadel jätame teatud ajastuga oma elus alatiseks jumalaga.

Viie aasta kestel oleme siin palju kogenud, kuulnud ja näinud. Kool on vorminud, kujundanud meid ja andnud suuna meie edasistele õpingutele, tööle ja kogu elule. Võlgname palju tänu meie õpetajaile-kasvatajatele. Kahju on nüüd, et mõnikord oleme järelemõtlematult ja ülekeeva noorusliku temperamendi ajal valmistanud meelehärmi ja pahandusi oma armsaile kasvatajaile. Püüdes ehitada oma eluhoone kaljule — auks koolile ja kasvatajaile, tahame täita enestes kõik lüngad ja tasandada kornarused.

Lahkumine saagu jälle nägemiseks 1. apr. 1943 kl. 18, millal võime uuendada sõprussilda.

Virve Kurg.

Läbi Progümnaasiumist.

Õppeaasta on jõudnud lõpule. Paljudele tähendab see vaid ilusa suvevaheaja algust. Kuid meile abiturientidele ütleb see, et on lõppenud peatükk meie haridusteel, ilusad aastad, mis ei kordu. Nagu tuulte pillatuna läheme laiali. Osa meist siirdub edasi

õppima, teisi ootavad juba võib-olla raskemad ülesanded.

Ja nüüd, kus oleme kooli astumisel etteseatud sihini — kooli lõpetamiseni — jõudnud, heitkem pilk tagasi neile aastaile. Küsigem endilt, kas oleme saavutanud selle, mille pä-

rast kooli tulime; kas oleme suutnud olla väarikad lapsed oma vanemaile? Peab ütleva, et igauks meist on püüdnud ja tulemusi saavutanud, sellest annab tunnistust juba abituuriumini jõudmine. Ent tulemused oleksid võinud olla veel paremad!

Teadmiste omandamine ei ole aga veel kõik. Kooli teine tähtis ülesanne seisab ju noorte seesmise „mina“ arendamises. Ka selles suhtes on kool meile palju andnud. Suurim tänu õpeta-

jaile, kes on kõigiti püüdnud meid kasvatada ja arendada positiivse isiksuse suunas. Eriline tänu aga meie armastatud klassijuhatajale, kes meist, kuna tulime nii erinevaist oludest ja koolest, suutis kasvatada üksmeelse pere.

Varsti lahkume ja siirdume teistele radadele. Igauhte ootavad uued ülesanded, uued tööd. Viie aasta pärast, II kp. 1943. jälle kokku tulles selgub, kui võrd hästi on igauks täitnud temale asetatud lootusi.

Linda Pehk.

Kevadel.

Ju metsast, põldudelt on suland lumi ja haljendama löönud orased, ning rõõmsalt kudrutavad metsis, tuvi, ent haavikus on öitsmas ülased.

Ja kuusikus nii palju sinililli ja varsakabjad niiskel luhamaal, näe, kõrgel õhus lööke lööb trilli seal sini-kauni kevadtaeva all.

Ning toomingadki paisutavad pungi, lööb rohetuma aruheinamaa, kask sooserval tunneb puhkemisetungi, peab temagi end lehte ajama.

Ellen Vasemägi.

Noorsoo-organisatsioonide tähtsusest meie riiklikus elus.

Ei saa olla täiuslikku ühikut, kui iga osa sellest ühikust ei ole täiuslik; ei saa olla tervet rahvast, kui iga üksikindiviid ei ole omaette terviklik, ei oma tugevat, tervet ja väljaarenenud maailmavaadet. Tänapäeva demokraatlik riigikord nõuab oma igalt üksikult liikmelt küpse ja otsustusvõimelist kaastööd riigi juhtimisel. Kuigi viimasel ajal on laialdaselt levinenud autoritaarne riigikord, tuleb seda seletada masside juhtimisvõimetusega. Rahvad ei ole veel küpsed olnud demokraatlikuks riigikoraks; olles selle küll laialdaselt haaranud esimesel võimalusel pärast Maailmasõda, on nad sunnitud selle käest loovutama andekaile ja tugeva organiseerimisvõimega juhtidele.

Meie demokraatlikus riigis, mis ei saa võistelda vanade kultuurriikide põlise kultuuriga ega suure minevikuga, on eriti tähtis laiemate rahvahulkade õige kasvatus kindla, selgejoonelise ja õigemõttelise ideaalrahvuse poole. Kuigi meie riik võib-olla, võrreldes vanemate kultuurriikidega, ei jää oma kultuurilise arengu suhtes tänapäeval tagapoole, tuleb siiski suuresti arvestada meie rahva kultuuriajaloo puudulikkust. Enne meid on olnud vaid suur lünk, ja koormates tänapäeva liialt raske teadusekoormaga võib see esile kutsuda katastroofi, kokkuvarisemise, meie pisirahva hävinemise.

Eesti püsimine rahvaste peres edaspidi ei tugine mitte meie ülikooli lõpetanute protsendile ega ainult

rahvahariduse kõrgele tasemele. Mitte ka meie tööstus-kaubanduslik stabiilne alus ei ole selleks püsinguks küllalt kindel. Selleks on vajalik iga üksiku rahvaliidme kõrge kultuuriline tase. See kultuuriline alus on vanal kultuurrahval juba sünnipärase omadusena kaasa antud. Võiksime näitena tuua inglasi, kes on tänapäeval kahtlemata kõige kindlapiirilisem, kõigutamatum ja selgevaatelisem rahvus. See on neil saavutatud aastasadu kestnud karmi kasvatusena ja suurelt osalt ka üksikute perekondade kümneid põlvi kestnud kõrge vaimse tasemega. Meil on selles suhtes võib-olla kõige demokraatlikum riik, et meil ei ole ühtegi eelist ei ühele ega teisele rahva liikmele. Meie intelligenti vanaisad on kõik veel elanud maal talutaredes, alludes ühisele saatusele, võõra rahvuse ikele. Meie tõus on olnud järsk helenemine kahe või isegi ühe sugupõlve kestes. Ei saa sel juhul kujutleda meie kogu rahva väljakujunenud vaateid ega tõekspidamisi. Et kasvatada indiviidi täisväärtuslikuks rahvaliidmeks, tuleb tema arenemist mõjutada juba varasemast arenemistastmest peale. Meil on sunduslik 6-klassiline algkool, kuid see tegeleb peaaesjalikult elementaarteadmiste andmisega ega võimalda vajalikul määral kasvatuslikku ja arenduslikku tööd kooliealiste laste hulgas. Siinkohal peaksid tulema appi igasugused noorsoo-organisatsioonid, kes organiseeriks kogu Eesti noorsoo eranditult ja juhiks kava- ja sihikindlalt meie noorsoo mõtte, meeluse ja maailmavaate arengut ideaalse iseseisva rahvaliidme poole.

Meie riigi piires on töötamas terve rida igasuguseid noorsoo-organisatioone, kuid kõige laialdasemad neist ja ka kõige suuremat tähtsust omavad meie skautlikud organisatsioonid. Neist võib nimetada nelja: kahte, määratud poistele ja kahte, määratud tütarlastele: noorkotkad, kodutütred, skaudid ja gaidid. Nimeline vahe meie kaitseliidu juurde kuuluva noorkotkaste-kodutütarde ja ülemaailmalise skautide-gaidide organisatsioonide vahel ei tee aga neid kahte suurt organisatsiooni erine-

vaks. Sisuliselt on need peaaegu täiesti ühtuvad, kui mitte nimetada noorkotkaste-kodutütarde patriotismi esiletõstmist skautide-gaidide organisatsiooni rahvusvahelisusest. Mõlemad organisatsioonid haaravad noori oma tegevuspiirkonda juba üsna noorelt, s. o. juba algkooli algaastaist peale. Süstemaatilise ja korraldatud kasvatusena — võiks peaaegu ütelda enesekasvatustöö — läbiviimiseks on organisatsioonid jaotatud mitmesse astmesse liikmete arenemise ja vanuse järgi. Juhtimine neis organisatsioonides on usaldatud vanemate noorte eneste kätte, täiskasvanud juhtide järelevalve all. Selliselt avaneb organisatsiooni vanematel liikmetel võimalus arendada oma juhivõimeid, mis omavad suurt tähtsust hilisemas iseseisvas elus.

Kõikide skautlikkude organisatsioonide eesmärgiks on arendada oma liikmeid õilsahingelisteks, ausateks ja tugevaiseloomulisteks inimesteks. Kuna kõigil on teada ütlus „terves kehas terve vaim“, arendab skautlik org. oma liikmeid ka kehaliselt tugevateks ja terveteks. Vaimne kasvatus käib organisatsioonis alati käsikäes kehalise kasvatusena. Siia juurde lisandub veel tähtsamaid organisatsiooni ülesandeid: ühendada kõiki liikmeid ühiseks seltsimeheliikuks pereks; arendada neis ühismeelt ja õpetada noori hindama ühiskonda kõrgemaks üksikisikust. Suure osa organisatsiooni tööst moodustab mitmesuguste praktiliste oskuste ja teadmiste andmine oma liikmeile, et nad oleksid varustatud küllaldaste kogemustega eelseisva elu jaoks.

Täites vastumeelselt ja sunnitult organisatsiooni poolt ettenähtud ülesandeid ja korda, kaotaks org. oma mõtte täiesti. Kõik peab olema rajatud enesearendamisele ja huvi kohaselt töötamisele.

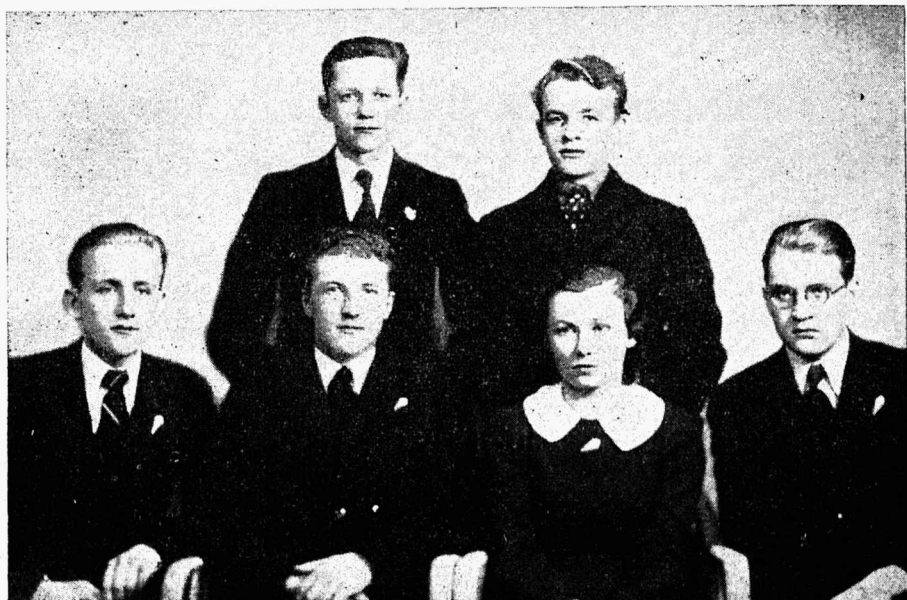
Tähtsaim osa skautl. organisatsioonide tööst tehakse keskkoolides ja gümnaasiumides. Neis tehtav töö on loomulikult palju väärtuslikum algkoolis tehtavast tööst, sest siin on noored juba enam arenenud ja nende arendamine ja kasvatamine teadmisi andva koolitöö kõrval on palju tagajärjekam ja tulemusrikkam kui päris

noorte liikmete juures. Keskkoolides tehtav töö on tähelepanav ka seetõttu, et nendest koolidest võrsuvad meie skautlike organisatsioonide edaspidised juhid.

Kõikide skautlike noorte lipukirjaks on: alati valmis — isamaa auks

— aga mitte ainult seda. Alati valmis kõigeks, milleks meid kohustab riik, ühiskond, kaasinimene. Jälgides seda lipukirja saavutame oma eesmärgi — tugeva, terve ja väljakujunenud maailmavaatega rahvastiku.

Eha Tubin.

Õpilaskonna juhatus.

Vasakult: Viktor Sirel (laekur), Evald Kivivare (Õpilaskonna esimees), Asta Ehrliis (sekretär), Ivar Ainla (varahoidja). Seisavad: Martin Annus, Arnold Killomann.

Vestlus meie suurkirjanikuga.

(Lõpp.)

Kirjanik kaob hetkeks kõrvaltupa. Otsustame V-ga hr. Tammsaaret mitte enam tülitada. Mõni küsimus aga tahaks veel selgitust, seepärast pärin: kumb on kirjaniku arvates soovitatavam arenevale noorele, kas ida- või lääne-euroopa kirjandus. „Ei ole kõrgemat kirjandust kui seda on vene. Öhtu-Euroopal ei ole midagi välja panna tema kõrvale. Slaavlastel on meeolude, tunde rahvas. Nad on kõige tundlikumad, tujukamad ja sensitiivsemad inimesed. Kui inglise kirjandust tahad tunda, siis mine prantsuse kirjanduse juurde; kui prantsuse kirjandust tahad tunda, siis mine vene kirjanduse juurde. Skandinaavia kirjandus pole ka vaba vene mõjust.

Ajakirjanik Leo B. ütleb: „Dostojevski on nii suur kui jäämägi, mille otsa lääne-eurooplane ronib sajad aastad. (Ajakirjast „Impressio-nismus“.) Koolinoored ei tohiks Dostojevskit lugeda. Tema võib noore hinge hävitada. Varemil ajal oli vene koolides Tolstoi ja Dostojevski lugemine keelatud. D. võtab elu liiga põhjast. Oma küsimusega („Kuritöö ja karistus“), kas inimene on täi või mitte, võib ta lugeja viia äärmuslikku pessimismi. Ta ütleb, et kui inimene ei oleks putukas, siis Napoleon ei oleks võinud neid nii palju tappa. Raskolnikov rabab oma mõtete ja teooriaga kui puuga pähe... Ja mis see siis on? Meie kritiseerime ühte kirjanikku, aga me

armastame siiski tema teoseid, me loeme neid. See tuleb sellest, et üks puudutab elukudet oma sõnadega, teine mitte.“

„Suurkirjanike, nagu Goethe ja teiste teosed võivad vananeda,“ ütlen, „aga Dostojevski on kirjanik, kes jääb alati aktuaalseks.“ — „Jah, D. on inimene, kes puudutab inimest ennast, unustab usu, kõlbluse, teaduse ja käsitab seda, mis on inimeses igavene. Inimene oli ja jääb ka 10 000 a. pärast ikka samasuguseks. Kui Prantsusmaal esimene tõlge ilmus, siis kärbiti seda, sest prantslased ei saanud D-st aru. Nüüd aga küsitakse — kas pikemat enam ei ole.“ — „Imelik,“ ütlen, „mass on ju see pinnas, millest võrsuvad kirjanikkonna õied, ja mida haritum on mass, seda suurimaid kirjanikke peaks ta andma. Aga ometi ei ole ju harimatumat ja pimedamat massi kui Venemaal?“ — „Mitte massist ei tule talent,“ ütleb kirjanik, „kõige olulisemad on rassi omadused. Vene mass on kui sõnnikulava, millel õitsevad vene kirjanikkonna õied. Mida tervem ja jõulisem on mass, pinnas, seda lopsakamaid õisi ta ajab. On õigus, et venelased olid harimatud. Vanasti tsaari ajal oli kirjaoskajaid ainult 15%, kuna haritlasi oli kõigest 5%. Aga need haritlased elasid ka nii kui ei keegi teine. Saadeti isegi orje välismaale õppima, ja need tulid tagasi kunstnikena. Lermontov, vene parimaid lüürikuid, olevat kord eksamil vana professori kimbatuse viinud. Lermontov rääkinud hoopis midagi muud kui vene vastavasisulised raamatud õpetasid. Professor raputanud pead ja ütelnud, et ta midagi niisugust kuulnud pole. „Aga hr. professor, teie ei oska inglise, prantsuse ega saksa keelt. Mina lugessin kõike seda neis keeltes...“ Vene haritlaskond, kuigi väga väikene, oli tõeliselt haritud.“

Küsin, mida arvab kirjanik selle kohta, et meie noored kalduvad enam spordi kui kirjanduse poole, ja kas see nähe on loomulik.

„See on täiesti loomulik,“ vastab A. H. Tammsaare, „inimesel on ju vaid teatud energiatagavara. Kui ta selle üheks otstarbeks ära kulutab,

peab mõni teine külg selle all kannatama. Vanasti ei olnud need olud mis praegu; kes oli põhjalikum, see luges kirjandust, teised noored istusid kõrtsides. Praegu ei ole inimestel enam aega raamatu jaoks, neid köidab jalgpall, sport. Vanasti pidi aastaid õppima muusikat või laulu, nüüd keerame raadio lahti ja võime kuulda kõike, mida soovime. Esimene käsk ütleb, et inimene ei pea Jumala nime asjatult tarvitama. Iga nimi, iga sõna ja heli kulub. Vanasti läks muusika juurde see, kes sellest oli tõesti huvitatud, praegu aga igauks — niiviisi labastatakse muusikat.

Kus on praegusaja kirjanikelgi see põhjalikkus ja tuum, mis varem ajal? Inimene on õppinud pääliskaudseks. Tsvivilisatsioon lähendab kultuuri, ta tuleb meile peale kui laava. Ideeline ja kunstiline kirjandus kaob, hävivad väärtteosed ja nende asemele astub ajaviitekirjandus. Oli aeg, kus meil ilmus vaid 20 ajakirja — nüüd ilmub neid 200 ümber. Ja mis sinna sisse siis pannakse?“...

Teenija tuleb teatama, et laud on kaetud. (Kui kirjanik esimest korda välja läks, siis tegi ta selle korralduse.) A. H. Tammsaare palub meid teele. Lauas tutvume ka tema tütreaga, kes lõpetab tänavu keskkooli. Algul räägime sotsiaalseist küsimustest, haritlaste üleproduktioonist jne. jne., siis kaldub jutt lõbusale ainele. A. H. Tammsaare ohkab: „Ah, ilusad ajad!“ Ja siis ta jutustab meile lugusid oma üliõpilaspõlvest. Tal olevat meeles poolpime professor, kes kandnud tumedaid prille. Eksamil olevat ta ainult neid üliõpilasi läbi lasknud, keda ta loengul näinud. Tammsaare koos kaasvõitlejaga õppinud enne eksamiks kõik ära ja käinud paaril viimase loengul. Seejuures istunud esimeses reas. Et aga professor alati hoopis mujale vaatas, siis mindud pärast professori juurde ja üteldud, et mõnes küsimuses olevat selgitust vaja. Nii pidi neid siis kindlasti nähtama. Eksamipäeval ütelnud professor: „Ahah! Teie ju käite minu loengutel!“

Teine professor olnud poolkurt ja rääkinud seepärast valjusti. Et ükski üliõpilane teda kuulama ei läinud, siis nõutud vähemalt kolme üliõpilase loengut viibimist. Nemad arvestanud siis välja, mitu korda igaühel semestris käia tuleb, et „kvorumit“ kokku saada. Kord läinud aga asi pisut sassi. Professor tuleb ja vaatab, et ühtegi üliõpilast pole. Läheb siis välja ja juhtub kokku rektoriga. „Aga, hr. professor, teil pidi ju loeng olema.“ — „Pidi küll, läksin üles, otsisin kõik kohad läbi, aga mina ei leidnud ühtegi üliõpilast.“

Ühel väikevenelasest professoril olnud eksameil kombeks vastamise ajal hoopis mujale vaadata ja „eštše“ ütelda. Üliõpilane L. läks eksamile. Oli õppinud kõik korralikult. Jutustab aine lõpuni, professor kuulab natuke, et kas midagi veel tuleb ja ütleb siis „eštše“. L. kohmetub ega oska midagi ütelda.

„Tovarištš, hakka aga algusest,“ hüüab keegi vene rahvusest üliõpilane. L. hakkabki otsast peale. Ja kui prof. kolmandat korda ütleb „eštše“, siis on L-l kohe selge, mida tuleb teha.“

Kõike seda räägib A. H. Tammisaare nii lõbus-koduselt, et aina naerame. Pärast teejoomist jutleme veel tükike aega ja siis jätame kirjanikuga hüvasti, kell on juba ½4. Palume andestust, et nii palju kirjaniku aega kulutasime ja täname nii kena vastuvõtu eest.

„Huvitav, mis te minust küll kirjutate,“ naeratab kirjanik. „Kui ajakiri ilmub, siis saatke mulle ka üks eksemplar.“

Jätame veel kord hüvasti ja lahume. Öhtul sõitsin Tartusse tagasi, hulk muljeid keerlemas peas ja portfellis märkmik, mis sisaldas väärtuslikke varesjalgu.

Erna Perman.

Ühest noorlühtrikust.

Bernard Kangro, meie parimaid noorlühtrikuid, sündis 18. septembril 1910. a. Rüütli talus Vana-Antsla vallas Võrumaal. Oma isalt Andreelt päris B. Kangro juba varakult huvi kirjanduse vastu. Vaevalt lugema õppinud, kirjutas ta värsikateid, millest mõnigi on praeguseni säilinud. (Järgnev luuletus on toodud algkujus aastast 1919.)

Kannel.

Mu kanel helisep
Nii kuldse älega,
Ta kallit älet heljuvat
Mu kalli kambri sees.

9-aastasena astus B. Kangro Kiltre algkooli teise klassi. Suviti karjapoisina eelistas ta metsa ja üksindust teistele lastele; ta sõpradeks olid raamatud, mida igalt poolt laenutas. B. Kangro lektüüri moodustasid tol ajal: „Garibaldi“, mis kolmekordse lugemise tagajärjel peagu pähe kulus, „Loomatapja“, mille esikujul ta kirjutas romantilise jutustuse „Indiaanlase poeg“, ja eesti ajaloolised romaanid, nagu „Tasuja“,

„Villu võitlused“, „Aita“, „Vambola“ jt. Viimaste eeskujul kirjutas B. Kangro 5—6-vihulise romaanikatsese „Vabaduse leekides“, mille sündmustiku moodustasid eestlaste-sakslaste vahelised võitlused. See romaanikatsese oli täis romantilisi sümboleid, nagu Linnamäe lagunenud müürid, salakoosolekud, maa-alused käigud, kahevõitlused, õudse häälega naervad äraandjad jne.

Peale Kiltre 4-klassilise algkooli lõpetamist siirdus B. Kangro Antsla 6-klassilisse algkooli ja aastal 1924 leiame tema Valga Poeglastegümnaasiumis. Seal toimetab ta käsikirjalist koolinoorsoo ühingu „Tung“ kirjanduslikku albumit „Viirastus“. Kuna sotsialismilaine ka Valga Poeglastegümnaasiumi õpilasi kaasa kiskus ja „Viirastus“ seetõttu käre-meelseid töid sisaldas, oli linna koolivalitsus sunnitud ajakirja selle „punase“ sisu pärast konfiskeerima. B. Kangro ütleb, et tema-aegne koolinoorus oli üldiselt palju kirjandusehuvilisem kui praegune. Koolidevahelised vaidluskoosolekud oleksid va-

hel kestnud hommikuni, kui direktor poleks kartnud, et elektriarve liiga suureks läheb.

Gümnaasiumiõpilasena kirjutas B. Kangro luuletusi ja sai 1929. a. kevadel ENKL luuletusvõistlusel auhinna.

Aastal 1929 gümnaasiumi lõpetanud, siirdus B. Kangro Tartu ülikooli filosoofia-teaduskonda filosoofiat, kirjandust ja eesti keelt õppima ja organiseerus EÜS „Veljesto'sse“. Ülikooli lõpetas B. Kangro eesti ja

Semperile näha. 1934. a. maikuu „Loomingus“ ilmuski B. Kangro kaks sonetti: „Lüüriline“ 1. ja 2. Siit peale algab pidev looming, mis on arenenud tõusuteed. „Luuletusis hindan sisu, aga seda on raske lahutada vormist. Kui hea sisu lugejat ligi tõmbab, siis ei tohi halb vorm teda eemale peletada. Hea vorm on loomulik ja lihtne, seepärast on lihtsalt palju raskem kirjutada kui keerukalt,“ ütleb poeet. B. Kangro leiab sümbolil olevat suure osatähtsuse

„Ioli“ toimetis ja talitus.

Istuvad: Linda Pehk, Erna Perman (tegevtoimetaja), Valentin Viirmäe. Seisavad: Robert Looga, Aino Peerandi, Marie Keres, Enn Kera.

üldise kirjanduse alal 1938. a. kevadsemestril magistrina.

Vahete-vahel kirjutas ta endiselt edasi luuletusi, mille avaldamisele ta tol ajal ei mõtelnudki. Kellelegi talinlasele kirjutas B. Kangro mingis pühiks-ilmuvus kirjanduslikus albumis, kus ta vahel mitme nime all esines, muuseas ka läti noorkirjaniku Joseph Čaxtins'ina.

Ülikooli kirjandusseminaris valis B. Kangro seminaritöö teemaks „Eesti soneti ajaloo“, millest pärastpoole arenes magistritöö. Et teoreetilisi teadmisi rakendada, kirjutas B. Kangro sonette ja viis need kirjanik

luules, sest luuletus ei ole sündmuste protokollimine või programmikõne, vaid peab mõjuma tunnete.

B. Kangro esimene luuletuskogu, mis ilmus Tartus 1935. a. „Kammi-seppade“ kirjastusel, äratas laialdast huvi. Ühtluse mõttes sisaldab see kogu vaid loodusluuletusi. „Loomingus“ (1938. a. nr. 2) ilmunud arvustuses kirjutab A. Aspel: „Bernard Kangroga tutvusime 1935. a. ilmunud esikkogus „Sonetid“ kui erk- sa looduslühikuga, kelle elamused haarasid kaasa oma erakordse intensiivsusega. Ta manas soneti valjult suletud vormis esile looduspilte, mis

polnud tavalised üldvaated või muljeprojektsioonid.“

B. Kangro tarvitab oma luuletusis paljusid võru murdesõnu, see aga ei sega üldmuljet ja arusaamist, vaid teeb luuletused uudseks ja omapäraseks.

Kuna B. Kangro oma esikkogu headusega huvi äratas ja arvama sundis, et sellise tõusu juures seisak peab järgnema, siiski teine kogu „Vanad majad“ näitas poeedi suurt talenti. Nii meeoleult kui ka sisult erineb teine kogu tunduvalt esimesest. Kuigi „Vanad majad“ sisaldab tundelaulude kõrval ka loodusluuletusi, on need hoopis erineva sisemise olemusega.

A. Aspel kirjutab: „Loodus on endiselt selle luule konkreetseks aineks, kuid mitte enam valdavaks elementiks: ta on hingestatud psüühiliste ja vaimsete projektsioonidega sel määral, et omandab sümboolse tähenduse. Kui „Sonettide“ puhul võisime kõnelda hingestatud loodusest, kus valitsesid ürgsed tungid, siis võiksime kõnelda siin vaimsustatud looduspiltidest.“

Parima osa nimetatud kogus moodustavad „Tuulelaulud“, mis inspiratsioonil mõjul on ühe ainsa päevaga kirjutatud, ja „Kooluheinad“. Inspiratsioonil ütleb poeet olevat suure tähtsuse. Ta võivat seda aga ka tahtlikult välja kutsuda. „Võin korruga kirjutada palju, näit. „Tuulelaulud“. Pärast pean tükk aega vahet,“ ütleb luuletaja. B. Kangro lemmikautoreiks on Suits, Under ja Semper, väliskirjanikest Dostojevski, France, Gide, Hamsun, Raymond jt.

Tulevikus kavatseb B. Kangro kirjutada ballaade ja ajaloolise romaani, mille aineks on Vennastekoguduse liikumine 18. sajandi esimesel poolel.

Peale luuletuskogude on B. Kangro koostanud Ernst Enno 266-leheküljelise värssidevalimiku ning avaldanud „Loomingus“, „Eesti Kirjanduses“ ja mujal artikleid ja arvustusi.

Kuna B. Kangro juba oma esimeste luuletuskogudega saavutas kõrge kunstitaseme, siis võib loota, et järgmised kogud sama — kui mitte veel paremat — pakuvad.

Erna Perman.

Kooluheinad.

*Künnisele veninud on varjukaared pikad,
kuulen väljas tuul on terav nagu vikat.*

*Mädaluhtha püstitasin oma kuhjavarada,
samas nutsin sapiliseks oma meele harda.*

*Kogusin siis vaeva-saadu oma kooluheinad.
Roobitsesin sara alla, muredest said seinad.*

*Nüüd ma istun lõukakivil, mõtted täis on ehmi:
kust saab lauta rammusaid ja punakirja lehmi.*

*Kes mul muidu, kes mul muidu söövad luhapäalsed,
egas viimaks ometigi koolukarjad säälsed?*

*Üksi istun, videvikku õhtu üles tõukab.
Jahmatades ringi vaatan. Keegi seisab lõukal.*

*Silmi ees lööb kirendama. Mustad nagu marjad
kolde ümber sibisevad juba koolukarjad.*

Bernard Kangro.

(Kogust „Vanad majad“.)

Evald Kivivare,
Õpilaskonna esimees.

Kommerts- gümnaasiumi 16. lend.

Brünetne ja tragi hästirõivas-
tatud daam, kelle iseloomusta-
vaiks ütlusiks on „pich“ ja „schoss“.
Oskab kohaneda õpilastele ja näeb
neid läbi. Klassitööde ajal korral-
dab haaranguid ja paneb maksuma
kaitseisukorra, s. t.: portfelliid lukku
ja põrandale! Õhutab õpilasi tööta-
ma ja kui muu ei aita, siis hirmu-
tab riikliku komisjoniga. Õppenõu-
kogu koosolekuil astub oma klassi
eest välja, kuigi ise kinnitab, et ta
seda tegi viimast korda.

IVAR A.

5-nda kl. matemaatika abiventiil ja
kooperatiivi aktiivne direktor. Kõ-
netades vastab ainult „jah“, rohkem
oma arvamust ei avalda. Mängib or-
kestris baritoni ja segab saksa keele
tundi bassihäälega. Ei hooli tant-
sust ega kurameerimisest. Nii et
ainuke poiss, kes pole klassijuhata-
jale tütarlapsel vastu juhtunud.
Suvel siirdub kaitsevække ja tulevi-
kus tahab kindraliks saada.

Keskel: klassijuhataja pr. Erika Tohver.
Ülevalt alla (vasakult): Eduard Viller,
Jaan Taavet, Viktor Sirel, Karl Värk;
(paremalt): Endel Jerkavits, Ivar Ainla,
Valentin Viirmäe, Raimond Tralla.

ELEONORA A.

Edev ja kapriisne tütarlaps, kes armub väga kiiresti, kuid unustab veel kiiremini. Hingestunud romantiline poetess, kes tunneb nõrkust poeetide vastu; igal võimalikul juhul matkab. Sageli juurdleb maailmavaateliste küsimuste kallal. Armastab ka pidu, tantsu.

ASTA E.

Kindel cum laude, kes klassitööde ajal lähemaid naabreid hätta ei jäta. Eriti on abiks matemaatika-tööde ajal, sest omab selles aines erilist talenti. Harrastab lavatantsu, saab lillekorve ja ovatsioone. On huvitatud ka täheteadusest ja selletõttu jalutab Tartu kõrgemates kohtades. Ideaalne sõprus oma sõbratariga on kestnud 11 a. On huvitatud sportlastest. Siirdub ülikooli.

ANITA H.

Provintsilinnast pärit, väike ja vaikne tütarlaps. Punastub sageli. Viimasel ajal õpib paremini kui varem. Kord huvitasid teda koolipeod ja sinikollased „teklid“, kuid huvi on nüüd pöördunud teisale ja ta armastab kodus viibida. On hea perenaine ja keedab hästi. Hoolsasti teeb käsitööd ja tulevikus siirdub käsitöökooli.

BERTA J.

Varemini oli lõbus, kuid nüüd on kinnine ja raskelt analüüsitava iseloomuga moodne tütarlaps, kellega tuleb osata läbi saada. Loodusearmastajana teeb kevadel pikki jalutuskäike väljaspool linna ja suvevaheajal on mererannas. Rõivastub moodsalt ja eelistab peent seltskonda. Õpinguid jätkab ülikoolis ja kindlasti astub korporatsiooni.

ENDEL J.

Harrastab malet, tantsu ja sporti. Kohalt tahvlini minnes tarvitab vähemalt 5 min. Õrn-iroonilise naeratuse tõttu on tal alati sekeldusi. Mõnikord laulab madalamalt, kui lubab kõrge ja peen hääl. Lokkide ja prilidega võlub noori ja ilusaid tütar-

Ülevalt (vasakult): Valli Vardja, Salme Kurvits, Eha Tubin, Meeta Vissenberg; (paremalt): Õie Räisa, Õie Savisaar, Asta Ehrglis, Adelheid Piip.

lapsi. Olgugi et on mereväe sisevete skaut, tarvitab teravaid väljendusi. Astub sõjaväkke.

HULDA J.

Heasüdamlik, kaastundlik, otsekohene tütarlaps, kes tuleb majapidamisega hästi toime. Pinginaabrina lõbus; sageli võib naerda kaasakiskuvalt. Hea tantsija. Peab lugu brunetseist „rüütleist“. Kuulub nelikliitu. Siirdub kas Kehalise Kasvatuse Instituuti või ametikohale.

MARIE K.

Hakkaja tütarlaps, kus vaja, seal teravgi; kõrge ameti kandja. Malesuuruse sugulane, harrastab malemängu kodus. Mõne klassirüütli arvates ideaalne naine. Teatud juhtudel on prillidega. Mõni teab tõendada, et viimasel ajal pole südameasjad korras. Soovib tulevikus olla pedagoog.

EVALD K.

Lokkidega sportlane ja kõige tähtsam liige meie õpilasperes. Armastab saunas käia ja higistada. Punastub palju ja närveerib alati enne võistlusi, kuid mitte võistluste ajal. Abivalmis ja viisakaim poiss V klassis. Viimasel ajal on täheteadusest väga huvitatud. Tunneb nõrkust kõrgemast soost tütarlaste vastu: armastab vesihalle sinisilmi ja õrnu lokke.

VIRVE K.

Kena välimusega uhke ja kõrgelennulise iseloomuga tütarlaps. Isetegevuse alal üks aktiivsemaid, kes propageerib ka karskusküsimust. Üldiselt sõbralik, kaastundlik ja seltsimehelik, kuid tihti kapriisne ja järeleandmatu. Tervitades naeratab ja alati võib südameid. Armastab kooke, marmelaadi, šokolaadi ja tahab kohvikus käia. Peab lugu korralikust kehahoiust, mispärast käib alati meeldivalt sirgelt. Lemmikvärviks on tal roheline, sellepärast pooldab seda igal pool. Kirjutab tõsielust humoristlikke jutte. Omavahelistel

Ülevalt (vasakult): Aino Rattus, Helju Tareste, Anita Hain, Hulda Jänes; (paremalt): Ludmilla Sälik, Marie Keres, Vella Truus, Selma Meos.

koosviibimistel on lõbus. Mõnikord sõidab pealinna külastama. Loodab koha saada ja hiljem ülikooli minna.

SALME K.

Oskab tabavaid vemmälvärse teha ja lööklaule laulda. Vihkab tantsu, kuid ujub. Hoolitseb emalikult pinginaabri eest. Kaasõpilastele paneb igal võimalikul juhul kaarte välja, seletab tulevikku ja ütleb alati hästi ette.

LINDA K.

Näkiroheliste silmadega neiu. Armastab merd. Kuna aga Tartus seda pole, siis on juba varakevadel Ema-jõel sõudmas. Keelte magister ja saksa keele laureaat. Abivalmis klasi-siõde. Tulevikuplaanest vaikib.

LAINE K.

Täiesti põhjamaise iseloomuga — külm, kinnine, õiglane, abivalmis. Kujult pikk ja sale. Alati vastab nii külmavereliselt, et tekib tunne nagu ta ei vastaks enda eest. Iialgi ei ole teda tantsimas nähtud. Tema tulevikukavatsusist ei tea keegi mi-dagi.

AGAATE L.

Varemalt vaikne, kuid nüüd üle-olevalt lõbus. Lemmikvärviks on tal sinivalge. Teiste arvamist palju ei arvesta, sest hindab ennast teistest üle. Üldse on temaga kaunis raske läbi saada. Musikaalne — laulab palju. Teatris ja kontsertidel võib teda sageli näha. Üks vähestest, kes ei hooli tantsust. Kavatses olla pe-renaine mõisasüdamas. Nüüdki te-geleb mõnikord kodus majapidamisega ja tuleb hästi toime.

ENDLA L.

Pikim tütarlaps klassis. Teotseb agaralt Kunsti- ja Reklaamringis. Suhtub kaasõpilastesse üleolevalt. Kunstiandeline ja hea sportlane. Sõb-rannade vastu eriti külalislahke ja toidab neid nii, et sale joon on häda-ohus. Tulevikukavatsus — ülikool või ooperite komponistina teotsemi-ne. Pühapäeviti luuletab ja kombi-

Aino Peerandi, Endla Teos, Agaate Lomp, Virve Kurg; (paremalt): Linda Kuusik, Hildegard Vals, Erna Perman, Laine Kõrre-vares.

neerib uusi tantsusamme. Nelikliidu asutajaliige.

SELMA M.

Sale tütarlaps, veidi romantilise iseloomuga, on lööklauludest vaimustatud. Sümpaatiaks on prillidega poisid. Harrastab pallimängu ja on hea tantsija. Nelikliidu liige.

JOHANNA P.

Moodsa soenguga heasüdamlik tütarlaps. Väljaspool kooli väga agar, kuid koolis ei saa tööga hästi toime. On kauemat aega töönud kodutütar. Kaubanduslike kalduvustega, mistõttu tegeleb kooperatiivis ja varustab klassi kaubakirjadega.

ÕIE R.

Hele täht inglise keeles. On hea kaaslane. Armastab naerda psühholoogia-tunnis. Lemmikalaks on tal keetmine ja käsitöö. Huvitav ja lõbus pinginaaber.

Ülevalt (vasakult): Eleonora Allas, Endla Lõhmus; (paremalt): Leida Reinmann, Johanna Parts.

ÕIE S.

Vastates närveerib, mistõttu muutub näost plekiliseks. „Rüütleid“ kritiseerib üleolevalt. Armastab tindipoti juures kohvijuttu ajada. Mõnel pool otsitud tantsupartner. Üldiselt sõbralik ja seltskonnaarmastaja.

VIKTOR S.

Tuntud fotograaf. Võitleb keeltega. Armastab eliiti kuuluvat neitut ainult platooniliselt. Lõbus ja huumori-küllane. Kannab kulda suus ja taskus.

LUDMILLA S.

Tütarlaps, kes kannab ise oma risiti. Heleda häälega. Lemmikroaks on tal suitsuvorstid. Pärast kooli siirdub tegelikkusse ellu. Eluunistus — saada kord pedagoogiks.

JAAN T.

Viisakamaid mehi klassis. Kuu- lub kooperatiivi juhatusse. Ideaalne spikerdaja. Ligimese-armastaja. Hindab oma sõpru. Tulevikukavatsus — sõjavägi, soomusrongide patarei.

HELJU T.

Kinnise iseloomuga. Väljaspool kooli lõbus ja armastab seltskonda. Loodusearmastajana käib tihti maal. Teeb käsitööd ja olevat hea pere- naine.

ENDLA T.

Teatrihuviline blondiin. Omab ilusat häält ja härrast südant. Solvub kiiresti, mistõttu klassiga läbisaamine pole kuigi hea. Omab vaid üht sõbratari.

RAIMOND T.

Simsoni lokiidega. Suurim kiidukukk klassis. Mängib viulit ja bassi, kuid noote ei tunne. „Don Juani- na“ eelistab igavatele koolipidudele lõbusamaid kohti. Faktiliste märkustega tunnisegaja. Harrastab „malesporti“.

VELLA T.

Poisiliku figuuriga käratseja. Lemmikroaks kapsasupp, kotletid pipra ja sinepiga. Tuntud agara kirja- kandjana. Spordiringi toetajaliik- mena külastab agarasti võimlat. Ne-

likliitu kuuluv.. Tokio olümpiaadile saadab naisjalgpallureid.

EHA T.

Juhib koolikoori. Õrnahingeline. Sportlastega lähemas kontaktis. Lemmikalaks — uisutamine. Mängib kaasa kooli võrkpalli-naiskonnas. Tuntud agara kodutütrena. Kavatses ideaalset kodu asutada, et teotseda toiduvalmistamise ja beebidega.

ERNA P.

Kooli ajakirja toimetaja ja agaraim kaastööline, sellepärast on tal alati vähe aega. Kannab kodus erarõivaid. Silmapaistev kõneleja ja deklameerija. Tulevikukavatsus — hea koht või ülikool.

AINO P.

Magusa naeratusega ümmargune tütarlaps, kes elab oma naabrite säras. Huvitatud kaasõpilaste eraasjast. Hea perenaine. Üldiselt hingeline, pisarad alati käepärast.

ADELHEID P.

Klassi metsik kassameister. „Kas elu või raha!“ Esmajärguline etteütteleja. Viimasel ajal on vaimustatud tantsimisest ja pidudest. Puna-palgeline neitsi, kes spordist ei pea lugu, aga kaitses vaimses pankrotis olevat noorsugu. Mõned püüavad tema residentsi ümbritseda kirsipuu-dega. Siirdub ülikooli.

LEIDA R.

Lilled, jalgratas, fotograaf. Üllatab klassi vahelejäämisega. Nõrga häälega. Koolis väga vaikne, väljaspool kooli aga lõbus. Tulevikukavatsus — abielusadam pealinnas.

AINO R.

Tüse aldilaulja. Pinginaabrile teadmisi ei ilmuta. Vestleja ja uudiste edasikandja. Ühe klassiõe tegevusest äärmiselt huvitatud. Mees-

laulukoori tegevusega on alati kontaktis. Armastab kirikus käia.

HILDEGARD V.

Vahelduva temperamendiga tütarlaps. Omab võõraste õpperaamatute kollektsiooni. Musikaalne, sümpaatne. Klassitööde ajal ütleb ksv-le ette. Siirdub ülikooli.

VALLY V.

Tütarlaps, kelle põskedeks on kaks granaatõuna. Loosungiks: „Küll kohus klaarib“. Mängib klaveril sagedasti „Straussi valssi“. Pärast tunde pole tal kunagi aega. Käitub nagu šotlane. Vahel istub teatris aukohtadel.

EDUARD V.

Kahvatu ja äge noormees. Vastamisel jääb äkki palavikku ja neelab sõnade algtähed alla. Hüüdsõnaks on tal: „Palun välja“ ja „Õpetajal on õigus“. Laulab kolmel häälel koralle ja laulu „Noorus on ilus aeg“.

VALENTIN V.

Kohtamistele hilineb ja ootab siis asjata. Usin reporter. Alati klassi valulaps. Vahib tähti mikrofoni läbi. Istub teatud juhtudel meelsamini pingi all kui peal. Suur jutumees.

MEETA V.

Vaikne, heasüdamlik ja endasse süvenenud. Tundub mõnede arusaadamatuna. Unistab salakesi ja peab päevikut.

KARL V.

Arvab endast väga palju. Omab kõne- ning lobisemisandi ja liialdab sellega. Tundides „hiilgab“, võtab alati targalt sõna ja otsib õigust. Üksainus mees klassis, kes põhimõtteliselt tantsu vihkab. Astub esialgu sõjaväkke. Hiljem, tütarlaste arva-tes, sobiks hästi ülikooli õigusteaduskonda.

Progümnaasiumi lõpetajad.

Väga energiline klassijuhataja, keda ei oska kujutleda ilma ristlipsuta. Teotseb paljudel aladel ja vajaduse korral isegi detektiivina, tuues kõik õpilaste salapärasemad üritused ja harrastused päevavalgele. Omab suurepäraselt huumorimeelt ja heas tujus olles kasutab seda klassiühiskonna pahede arvustamiseks. Klassitööde ajajärgul võtab ametliku tooni ja püüab luua töömeeleolu. Oskab teisi kohe „läbi näha“, mistõttu talle etteluiskamine osutub võimatuks. Kaitseb alati oma klassi huve.

HARRY A.

Üks viisakamaid meesõpilasi. Miskipäraselt on alati heas tujus ja naerab pisarateni iga vähegi õnnestunud nalja puhul. Enne tunde harrastab kaasõpilaste portfelli peitmist. Arusaamatuste puhul ütleb tähtsa näoga: „Kuule, sa ei tea seda asja!“ Sportlasena hea kõigil aladel, eriti aga ülsutamises. Hea maletaja. Kardab kõdi, mistõttu on temal mõnes tunnis istumine võimatu.

Keskel: klassijuhataja hr. Eduard Ahas. Ülevalt (vasakult): Robert Looga, Heino Lomp, Elmar Mikkel, Harry Aljak; (paremalt): Koit Pihlik, Endel Laasik, Enn Kera, Heinrich Pärn.

HILJA E.

Omab loomulikke lokke. Naerab palju ka siis, kui selleks pole põhjust. Lemmikspordina harrastab uisutamist. Evib sõbrannasid ka väljaspool kooli. Õpetajatega mõttevahetustes alla ei anna.

LEIDA H.

Vastama minnes unustab vahetunnil omandatu. Hea kõneandega. Võtab vaidlustest agaralt osa, rääkides väga veenvalt. Heasüdamlik ja valmis teisi aitama. Saladusi ei pea.

AINO K.

Leiab, et ka haigel kaelal on oma head küljed. Varem oli huvitatud spordist, kuid viimasel ajal on sellest tagasi tõmbunud. Võtab kõike külmalt ja lahendab ristsõnade-mõistatusi. Istub meeleldi kinos.

ENN K.

Laureaat. Klassivend, kelle nimi tungib kuulsusele kunstimaailmas. Kannab kunstiringi presidendi tiitlit ja teotseb mitmel alal, olles ühtlasi hea maletaja. Naerab vahel irooniliselt. Kõigele vaatamata on meie klassi noorimaks kodanikuks. Tulevikus — „Pallas“.

EHA K.

Reserveeritud, salapärane tütarlaps. Peab klassiga ametlikku vahet, kuna on klassi sekretär, kellel hea käekiri. Isetegevusest osa ei võta. Auhinnatud „töö ja hoole“ eest.

AINO K.

„Kay.“ Huvitav klassikaaslane, kel on tagavaraks terve rida omapäraseid ütlusi. Püüab koondada lõbusaid nägusid enese ümber. Leiutas hiljuti endale sobiva soengu. Tantsib meeleldi. Kodutütarde seas väga populaarne. Laskurringi naisliige.

ELSA K.

Tunnustatud „naljatilk“. Vaiksel istub vaid siis, kui selleks on kindel käsk. Kui tabatakse mõnes tunnis algebrat, tegemast ja vihikut tahetakse ära võtta, siis vastab süütult:

Ülevalt (vasakult): Helju Seitam, Haldja Sild, Hilja Enno, Inasilla Otter; (paremalt): Elsa Käis, Linda Pehk, Johanna Napseppa, Meeta Pihlik.

„Silmapilk! Ma kohe lõpetan!“ Har-
rastab kõiki spordialasid ja kuulub
Laskurringi. Hüüdnimi „Raks“.

ENDEL L.

Keskmist kasvu blond noormees.
Ostis enesele mandoliini ja suupilli,
millega nüüd lõbustab teisi. Tunneb
naudingut vastamisest ja tantsust,
olles meie „rüütelkonnas“ ainuke,
kes oskab kõiki moodsaid tantse.
Muidu kinnine, võtab kõiki südamesse
ja higistab.

LAINEL.

Väike habras tütarlaps. Evib tu-
medaid silmi ja taljes vormikleiti,
on seetõttu otsitud tantsupartner. Ei
tunnustavat kindlat iseloomu. Ar-
mastab pikki jalutuskäike vabas loo-
duses ja ka omavahelisi koosviibi-
misi.

AINO L.

Peipsi äärest pärinev pikka kasvu
blond tütarlaps. Eeskujulik õpilane:
teeb järjekindlalt kodus koolitööd ja
teab ülesantut. Inglise keele eritead-
lane. Väga heasüdamlik, kes annab
oma tööd lahkesti ära kirjutamiseks.
Kuskil ei käi.

LAINEL.

Punapõseline ilusa häälega laulja-
tar Alatskivilt. Tantsib ja uisutab
oivaliselt. Teeb meeleldi käsitööd
ja on 100% perenaine. Kui mõnel
halvasti läheb, ruttab seda kohe tröösi-
tima.

HEINOL.

Omab maal suurtalu. Tõsise põl-
lumehena tutvustas seda lahkesti
klassiekskursioonile. Koolis Muusi-
karingi põline austaja. Püüab teha
nalja, kuigi see ei õnnestu. Katsetab
vahetundidel õpetajatega leplikult
rääkida oma hinnete üle, et „va-
hest kuidagi saab...“

ROBERT L.

Pikk, õlakas ja sõjakas. Juuk-
sed kammib alati keskelt lahku, kuid
miskipärast langevad need ikka ni-
nale. Andekas. Vaidleb mõttetuse-
ni ega tunnusta viisakusreegleid, sest
„nendega ei saavat elus kaugele“.

Ülevalt (vasakult): Laine Lepson, Ellen Ree-
vits, Helmi Tõnnisson, Aino Purkas; (pare-
malt): Helga Randmäe, Hilde Lokk, Leili
Rehela, Aino Kaasan.

HILDE L.

Pikk, sale tütarlaps. Täis omapä-
rast huumorit ja valmis oma kaitse
alla võtma kõiki neid, kellele kooli-
korra pärast tehakse ülekohut. Ka-
vatseb „paista suvel kuskil päikese-
rikkas kohas“. Harrastab malet, tant-
su ja klaverimängu.

ANNI L.

Korraarmastaja, arukas tütarlaps.
On veidi saladuslik, kuid see olene-
vat ta hilisemast liitumisest klassi-
ga. Loeb palju kirjandust. Hea
kriitikuna teeb „Ilolile“ kaastööd.

LEMBIT M.

Omapärasemaid kaaslasi. Õpib
eriharrastusena prantsuse keelt. Iga-
päevases kõnekeeles tarvitab nii
palju võõrsõnu ja tsitaate, et kaas-
õppurid on sunnitud ta mõistmiseks
kasutama oskussõnastikke. Püüdis
hiljuti püstitada rekordit hilinemi-
ses, kuid armsad pedagoogid tõmba-
sid sellest kriipsu läbi. Omab peale
muu hieroglüüfilist käekirja.

ELMAR M.

Hea matemaatik ja maletaja. Alati
abivalmis. Enne klassitööd ütleb:
„Vaata, aga ära küsi!“ Loeb palju
ja evib laialdast ülevaadet kõigil
aladel.

AMANDA M.

Vaikne ja korralik. Solvub kii-
rest. Ei armasta pidusid ega esi-
mest pinki.

JOHANNA N.

Peensusteni informeeritud oma
ümbruse elanikkonnast. Huumori-
küllane. Armastab teaduslikke au-
kraade. Loeb palju ja on võtnud
omaks Rousseau' hüüdlause: „Taga-
si loodusesse“, mida propageerib igal
võimalusel.

INASILLA O.

Kõlava hääle ja sihvaka kasvuga.
Teeb vapralt kõik kaasa ja on alati
lõbus. Evib erilist miimikat. Käib
sageli teatris ja kinos, mistõttu teab
hästi, mis laias maailmas nädala kes-
tel on juhtunud huvitavat. Lemmik-
ained — keemia ja laulmine.

Ülevalt (vasakult): Aino Lind, Aino Kuus-
ma, Amanda Münt, Valli Tikkop; (pare-
malt): Laine Lindpere, Eha Kikkas, Leida
Hauk.

LINDA P.

Autoriteetne kauaaegne klassivanim, kes esindab väärikalt oma lendu. Paljude auhindadega kroonitud teoinimene. Vahetunnil õpitud tarkusest piisab, et vastata 5. Laskuringi naisliige. Harrastab tantsu, laagreid ja skitseeerimist. Pärib Tartus maja.

KOIT P.

Pikk, blond, jonnakate lokkidega. Põhiolemuselt heasüdamlik, kuid teeb meeleldi nalja teiste kulul. Autoriteet sõjaasjanduses ja ujumises. Laseb end teistest mõjustada. Viimasel ajal on ka õppetööd hakanud tähele panema.

MEETA P.

Liigub paljude sõbrataride ringis. Koolis tähelepandamatu, väljaspool kooli elavam. Võtab heatahtlikult osa kõigist klassi ühisüritusist ega tülitse kellegagi. Armastab kino ja pidusid.

AINO P.

Õppetöö eest hoolitsev tüdruk. Vastama minnes ütleb alati: „Oh Jumal küll!“ Omab pinginaabriga ühiseid unistusi. Tahab minna vaatama kaugeid maid ja seigelda. Klassi laekur.

HEINRICH P.

Tuhkblond, poksija soenguga noormees. Protestib, kui teda tabatakse vallatustelt. Oma pingi kohale naelutas kalendri, et „näha, mis päeval klassitöö tuleb.“ Hea maletaja.

ELGA R.

Pikim õpilane klassis. Räägib väga vaikse häälega, mistõttu tekib kokkupõrkeid pedagoogidega. Vastama minnes hoiab alati taskurätti peos. Ei salli oma hüüdnime „Don“.

ELLEN R.

Lõbus käharpea. Andekas keeltes ja vahelduseks luuletab. Joonistab meeleldi nukupäid. Iseloomustab end ise kahe sõnaga: „Laisk ja maias“.

LEILI R.

Uustulnuk. Liitus meiega viimasel aastapöördel. Esinduslik ja korrektne õpilane, kes hoiab valitsevat tooni. Eriharrastustest võiks mainida klaverimängu.

HELJU S.

Kuldse iseloomuga klassi „elavhõbe“. Tunnustatud algupäraste ideede tõttu. Suhtub kõigisse julgelt. Avameelne. Kirglik rattasõitja, kuna tal on isiklik jalgratas. Laskuringi naisliige.

HALDJA S.

Auhindadega kroonitud meie koolide esideklamaator, kodutütar ja esteet. Veidi sentimentaalne ja kartlik. Võtab õppimises külma rahuga kõik neljad ja viied vastu. Teeb meelsasti ja hästi käsitööd. Omnibusesõitu ei salli, sest balderjan tuleb selleks liiga kallis.

VALLI T.

Elvast pärinev vaikse naeratusega sale tütarlaps. Arvab ise, et temast mõeldakse teisiti, kui ta tõeliselt on.

HELMI T.

Brünetne klassiõde. Harrastab tantsu ja pidudel käimist. Klassile veidi võõras, siiski heasüdamlik.

Käärilõige.

Varakevad.

„Tere, Mäe Mari! Kust sina siis tuled,
et üle-pea-kaela porine oled?
Vanker on rummuni mudane, hobune vahus,
kas see veel õige inimese tegu või kohus!“

„Kuule, Kadri, mis sellest nüüd küsid,
istu siia ja vaata, et vankril veel püsid!
Tee nii põhjatu, rööpaid täis,
vanker kogu aja tee äärest teise käis.
Näe, tulen veskilt, mul vanamees haige,
ega ma muidu siis Kadri, paike,
sellise teega hobust vaevaks
ja vankriga mööda aukusid kaevaks!“

„Ah vana on haige, mis tal siis viga?
Näe, meie tapsime üleile siga,
poole jätsime endile, poole viisime turule;
tuleb ikka vaadata kevadisele kulule —
raha läheb palju, vaja ühte ja teist.
Vanamees ütles küll, mis nüüd meist, —
aga poeg tahab saapaid, tütar kingi...
Ja ega siis keegi sul' ilma neid kingi.
Jah! Kevadine aeg, pea suvigi tuleb,
aga näe, mind vaest vahel „jooksik“ pureb,
nii rääkis Kadri ja rätikut näppis
ning kompsu hoolega heintesse toppis
ja ütles siis naeratades vahele,
et tütar tahab minna mehele.

„Või mehele! Ei tea ka kellele?
Viimati Mõrasoo Mardile?
Heldeke, kes sul seal talus siis rassib
ja teid vanu veel niiviisi passib.
Näe, kui olid haigegi
siis ikka küsis ja hoolitses: on hea nii...
Oh ime, oh heldeke, heldeke,
või läheb siis Mõrasoo Mardile?
Jah! Nõõh! Mine rutem veidike,
et varem jõuaksin pärale,
vanamees kodus vaatab ning ootab
ja õhtuks värsket sepikut loodab.“

„Ah vana haige!? No mis tal siis viga?
See haigus teeb üldse tänavu liiga!“

„Mis tal siis ikka, kevadised ilmad,
need ju, teadagi, niisked ja külmad!“
Rääkides Mari hobuse peatas
ja Kadri vankrist maha aitas.

Ellen Vasemägi.

Jutt noarest Puhu-Peetrist.

Puhu-Peeter oli noor priske poiss; ta tegi usinasti tööd nii mõisapõllul kui oma maalapil. Mõisnik oli temaga kõigiti rahul ega võinud aimatagi, et Peeter haudus põgenemisplaani, nimelt soovis Peeter Rootsi sõita — sinna kaugele mere taga asuvale maale, kus ta kord oli käinud. Peetrile meeldis see maa: sügavad fjordid ja lumega kaetud mäed jätsid Peetrile unustamatu mulje. Ja sealsete talupoegade kerge elu ahvatles põgenemisele. Tal oli aga veel teine põhjus, miks ta sageli mõttes olles mere poole vahtis, kus arvas

orjama, mitte mõisnikkudega reisi- ma. Aga nagu alati, viis poeg siingi oma tahte läbi, ja ühel udusel hommikul purjetati minema.

Mõnepäevase reisu järele jõuti Rootsi, kus elati priiskavat elu.

Otto oli oma talupojast saatjaga rahul ja samuti ei olnud teistelgi rüütlitel ütelmist, sest Peeter käitus, kui imelik see ka ei paistnud, nagu tõeline rüütel, ja rüütliks tahtis tujukas Otto teda kodumaale jõudes tõstagi. Oodata oli isa vastuseisu, kuid Otto lootis oma kavatsuste täidumist.

Isetegevuse juhte.

Istuvad: Ivar Ainla, Virve Kurg, Evald Kivivare, Eha Tubin, Valentin Viirmäe.
Seisavad: Jaan Taavet, Endel Jerkavits, Viktor Sirel, Aino Peerandi, Feliks Pärtelpoeg, Endla Lõhmus, Enn Kera, Arnold Seitam, Eugen Roolend.

Rootsi olevat. Kaugele Rootsi jäi maha neiu.

Kuidas see üldse tuli, et talupoeg tol ajal Eestimaa piirest välja pääses? See juhtus aga üsna lihtsalt.

Mõisahärra pojalt Ottol tekkis soov sõita Rootsi onutütrele külla ja et isa poja tahte vastu ei pannud, otsustas poiss reisu ette võtta.

Parun laskis ehitada laeva ja valis pojale saatjateks mõnikümmend rüütli.

Ettevalmistused sõiduks tehtud, otsustas poeg, et võtab kaasa Puhu-Peetri. Kuulnud poja otsust, oli mõisnik väga üllatunud. Küll seletas ta pojale, et talupoeg on loodud

Elati Rootsis muretut elu, söödi, joodi ning lõbutseti nii, kuidas kellegi rahakott lubas, käidi külas ja sõlmiti kõikjal sõprussidemeid.

Ühel õhtul korraldas parun väikesse koosviibimise, kust osa võtma kutsuti nii daamid kui ka härrad.

Õhtu kujunes kõigiti tujuküllaseks, ainult Peetri meeoleolu oli halb. Küll manitses parun teda olla lõbusam, kuid kõik katsed end rõõmsaks sundida jäid tagajärjetuks.

„Veider seltskond,“ mõtles Peeter, „ei ole niisugused nagu kodumaal.“

Seal silmas ta laua otsas istuvat ilusat tütarlast. Tütarlaps oli ime-

kaunis, mustad juuksed raamisid kitsast kahvatut nägu, milles särased tumepruunid silmad.

„Missugused imeilusad silmad,“ mõtles Peeter, „niisuguseid pole ma ialgi näinud.“

Peeter tundis äkki, kuidas süda hakkas kiiresti taguma. Kärme liigutusega asetas ta käe südamele. Tütartlaps, nähes Peetri toimingut, puhkes laginal naerma. Pöördus siis kähku naabri poole küsima teateid tolle naljaka, kuid siiski nii sümpaatse noormehe kohta. Saanud vastuseks ebamääraseid ütlusi, pööras jutu teisale ja näis olevat Peetri täielikult unustanud.

Peeter oli täbaras seisukorras. Rüütlid vaatlesid teda etteheitvalt ja isegi Otto tegi põlastava näo. Küll noomis Peeter end, kuid mis tehtud, see tehtud.

Tülpinud siinsest kärast, otsustas Peeter minna oma korterisse, mis asus kõrvalmajas. Läänud üleriiete järele, leidis ta sealt sedeli:

„Olete kummaline. „Sõstrasilm“.“

Kaua uuris Peeter peene käekirjaga kirjutatud pabeririba. Mis tähendab see lause? Kes on Sõstrasilm? Kuid siis meenus Peetrile lauas istuv tütarlaps, tema oma rumal seisukord, ja asi oli korruga selge.

„Kes sulle siis kirjutab, et nii teraselt paberit uurid? Kas tähed tantsivad polkat? Noh, ega su pea küll nii raske ole kui mul. Näe, mul kõik puha keerleb ja veerleb. Kes see kirjutaja on?“ nõudis parun.

„Ah ei keegi,“ kohmas Peeter häämeelselt vastuseks.

„Kuule nüüd kuule, vennike. Ära siis ikka nii tore ole. Vaata, mina otse nõuan, et mulle näitaksid,“ sõnas parun Peetri keeldumisest pahuraks saades.

Värisevi käsi asetas Peeter kirja nõudja väljasirutatud kätte.

„Ah „Sõstrasilm“,“ ümises parun; „see on kindlasti jälle Milli temp, talle vaja õpetust anda.“

Päike oli ammu tõusnud, kui Peeter ärkas. Keegi kloppis tugevasti uksele.

Peeter hüppas voodist, haaras selga mantli ja ruttas ust avama.

Tuppa tuli ta ülema käskjalg.

„Parun käsib sõiduvalmis seada,“ teatas poiss lõõtsutades.

„Juba ärasõit,“ mõtles Peeter kibedusega, „on sel aga mõtted ja soovid.“

Peetri tuju oli äärmiselt halb. Ta oleks meeleldi tahtnud näha toda mõistatuslikku tütarlast, kuna aga parun niisuguse korralduse tegi, tuli sellega paratamatult leppida.

Rüütlikki avaldasid pahameelt niisuguse äkilise ärasõidu puhul; nendele seletas parun, et soovib näha oma isa, kelle tervislik seisund polevat korras. Nii see asi aga ei olnud. Otto lihtsalt kartis Peetri tutvumist Milliga, kes oli Otto onutütar. Ehkki talle meeldis Peeter ja oma tujukusest soovis Peetrist teha aadlikku, siiski ei tahtnud ta näha Peetrit suhtlemas oma sugulasega.

Kui saabuti tagasi kodumaale, pidi Peeter hakkama jälle maatööd tegema, sest vanaparun ei tahtnud teadagi maapoisi aadeldamisest. Põllutöö ei tahtnud võõrsil käinud ja paremaid päevi näinud noormehele hästi sobida.

Kupja toored sõnad panid tihti vere tuliselt keema ja nii heameelega oleks tolele kärkivale olendile näidanud, et ka talupoeg on inimene.

Aegamööda tekkis Puhu-Peetril vimm kõikide sakslaste vastu. Hinge asus seletamatu tühjus ja peas kubisesid põgenemisplaanid.

Peeter meisterdas enesele lootsiku. Imelikul kombel ei saanud mõisaelanikud keegi teada selle olemasolust. Peetril oli kindel nõu sellega Rootsi sõita, ehkki tema paremad sõbrad, ta salaplaanide teadjad, selle nõu laitsid, seletades, et see on lausa hullumeelsus lootsikuga Läänemerele sõita. Peeter ei lasknud end oma plaanides kõigutada.

Ilusal vaiksel suvisel õhtul, kui ööbikud laksutasid ja taevasse kerkis kuu, purjetas Peeter kodulahest välja. Kuid õnnetuseks märgati teda lahe ääres olevate sulaste poolt. Halastamatult rebiti ta lootsikust ja kolmekesi hakkasid nad teda mõisa poole tirima.

Teel läksid sulased isekeskis tülli

ja esimene neist, kõige ägedama loomuga mees, haaras tapri...

Pikkamööda lahtus sulase raevuhoog ja kibedalt kahetses ta mõrva. Siis tuli talle päästev mõte: ta otsustas süüteo ajada Peetrile. Ta pidas teise kaaslasega nõu ja kui see asjast vaikida lubas, läkski mõisa kaebama.

Mõni päev pärast sündmust arutati asja. Kohtusse kogunes kenake summa kuulajaid, sest taheti teada otsust.

Parun oli vihane. Paukus ja kärkis mis kole.

„Vaata aga vaata, või minu poja

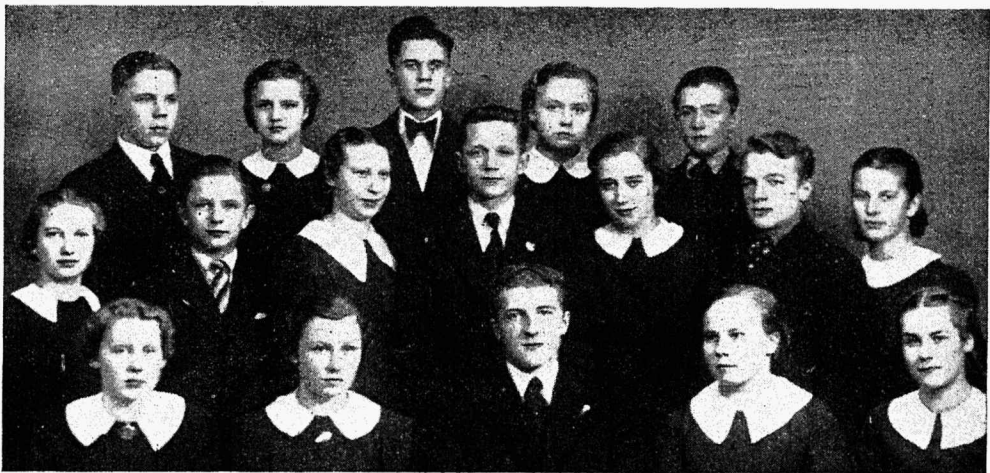
seks. Rahvas ootas hinge kinni pidades...

„Oi, tere, onu,“ hüüdis hele naisehäääl ukselt. Järgmisel silmapilgul tuli neiu paruni poole ja haaras vihasel mõisnikul kaelast kinni.

Parun oli alguses ehmunud, kuid nähes vennatütre naervat nägu, muutus temagi lahkemaks.

Otto kasutas juhust ja pillas raua veepange. Surisedes vajus kang vette.

Olles tervitanud Ottot, vaatas Milli uudishimulikult ringi, ning, silmanud Peetrit, kohmetus veidi,

Õpilaskonna esindus.

Vasakult: Endla Laas, Asta Ehrglis, Evald Kivivare, Salme Heinaste, Lia Kivi, Ruth Tops, Toomas Käpp, Austra Mihelson, Martin Annus, Olga Räpin, Arnold Killomann, Nora Neuman, Paul Rähn, Koidula Tensiver, Andreas Holt, Linda Anon, Raimund Kull.

armualune nuhtleb minu sulaseid,“ sisistas parun ja poja poole pöördudes: „Sina oma tujudega ajad talupojad hulluks.“

„Kas tunnistad end süüdi,“ käratas parun Peetrile.

„Ei,“ oli julge vastus.

„Sa julged veel vastu rääkida, talupoeg.“

„Kui mul õigus on, miks siis mitte.“

„Vait,“ kärgatas parun.

„Määrame talle tuleproovi,“ soovitas keegi kohtunikest.

„Teeme nii, jah,“ olid teised nõus.

„Laseme ta kannab kuuma raua ukсени. Kui käed põletab, on süüdi.“

Pikkamööda muutus raud puna-

kuid astus siis vapralt ta juurde ja sirutas tervituseks käe.

Peeter oli surnukahvatu, haaras tütarlapse hapra käe ja surus seda südamlikult.

Rahvas oli jäänud alguses hiirvaid. Kuid siis pääses lahti mõmin:

„Arm, armu.“

Parun vaatas abiotsivalt pojale, aga nähes selle paluvat pilku, ütles veidi kõikuval häälel:

„Annan sulle armu, Puhu-Peeter, ja ühtlasi lasen sind orjusest vabaks.“

Imestunult vaatles rahvahulk parunit. Mis oli juhtunud? Tema, kes süüdlast kõige karmimal viisil karistas, andis orjale vabaduse. See oli ennenähtamatu ime. Asta Miitel.

Matkamas.

Hommikul, ärganud Tamme viljalaos nr. 2, oli meil igapäev midagi viga: mul oli selg „kangeks magatud“, teistel aga kopsud poolenisti heinapuru täis, isegi nii täis, et andis tükk aega aevastada, enne kui

oli toodud meile hommikueineks pererahvalt. Kohvist jätkus küll napilt — kuid kingitud asi.

Kui päike silmapiirilt juba kaunis kõrgele oli nihkunud, hakkasime edasi „vantsima“. Peale pisikest rän-

Friedrich Suur.

Puuralujad.

osagi suu ja nina kaudu välja pudes.

Hommik oli võrdlemisi ähmane, öösel oli vist sadanud vihma. Asusime end korraldama ning reisuvõimalis seadma. Üllatuse valmistas meile täidetud, aurav kohvikann, milline

nakut ning head vankrisõitu jõudsim peagi Mõisaküla tee käänakule 62. kilom.-posti juurde. Kuna oligi paras aeg lõunatamiseks, valisime peatuskoha välja — muidugi Mõisakülalt Abja poole, et saaksime võimalik kasutada Mõisakülalt väljuvaid

hobuseid ja autosid. Toortoidu lõunaks olime juba varem teeäärest kaasa toonud ja nüüd hakkasime keetma ning praadima. Meie „katalok“ muutus jälle raskemaks külgekogunenud tahma ja tõrva võrra.

Panime kartulid keema. Inno läks sisseoste tegema, tuli peagi tagasi 7 kanamunaga. Praadisime munad, igaüks sai 2 muna, välja arvatud Viia, sest et ta loos oli tühi. Kartulid said kuumaks ja suure isuga pandi nad kohe „hinge alla“. Järgmisena keetsime ube. Need ei jõudnud aga kuigi kaua „šmoorida“, sest teed mööda tuli luksuslik mulgi sakstevanker — pikkvanker.

Ehkki olime seni lasknud mööda igasuguseid vankreid, ei suutnud me nüüd seda teha. Ruttu pakkisime kolud, ubadelt kallasime vee, ja peagi sõitsime piki head Abja teed. Sõitsime sedaviisi ligi 4 km, rääkides „küüdihännaga“ (kellest me tingimata arvasime, et ta on vallavanem) ilmast ja maast, viljadest, poliitikast ja traktoriga kündmisest.

Pennihäardist alates olime aga jälle jalamehed, kuna meie „vallavanem“ suvatses ära pöörduda. Peagi õnustus minul Innoga ühele „külapabile“ jälle „pära peale“ saada; varsti olid kaks teist matkajat silmist kadunud. Mitte aga kauaks. Peagi kuulsime selja tagant vägevat müriinat. Algul nägime vaid tolmupilve, aga kui see jõudis meieni, silmasime, et seal peitus hobune, vanker, küüdimees ja — loomulikult ka Viia ja Ruts. Lootsime, et nüüd tuleb hullem kui „Ben-Huri“ võidusõit, kuid asi läks hoopis halvemaks, sest meie küüdimees arvas heaks sisse pöörata Abja linavabrikusse. Lonkisime siis jälle kahekesi jala, vaatlesime linavabrikut, milline praegu kapitali puudumise ja lina vähese nõudmise tõttu töötab ainult õige vaikselt. Vabriku ümber on töölistemaja arvukalt, kuid seal elatakse nüüd päris rahulikku asuniku elu — vabrik enam ei toida.

Tee ääres nägime uhket kitse köies; arutlesime, kas ta seljas ratsutada ka saab. Kuid tuligi selja tagant (matkaajal huvitasid meid ai-

nult sealt poolt tulevad sõidukid) müriinal veovanker. Saime muidugi jälle sõita. Üldse on Abja ja Karksi inimesed õige lahked ja vastutulelikud. Siin võttis meid igaüks peale ja andis veel hobusele piitsagi. Ja on ka hobused — võivad vedada. „Kronusid“ polnud.

Pärast paarikilomeetrilist sõitu jõudsimme Abja-Paluoja, kus kohtasime uuesti Viia ja Rutsi. Tegime väikese peatuse — sõime ja jõime veidi.

Paluoja alevik on võrdlemisi suur ja liiklemisrohke keskus. Alevikust veidi eemal on vastehitatud Abja raudteejaam. Alevikus käies peegeldub selle maakoha jõukus, on suuri kauplusi ja ühistegelisi ettevõtteid.

Pärast puhkust vaatasime kaarti, otsustasime õhtuks jõuda Karksi-Nuia ja seal ööbida. Saad jäi aga ainult kavatsuseks. Silmasime ühe kaupluse ees palgiveo „krusat“. Laksime kohe manu, rääkisime ja kauplesime veidi. Lõpptulemuseks oligi see, et saime pika autosõidu läbi Mulgi mägismaa, läbi viljarikkama kodumaa osa. Igal pool paistis mäeveerul kollendavaid vilju. Päikesekiirtes paistsid värvilt õige erinevad põllulapid, moodustades laiaulatuslikke malevälju.

Lai, korrastatud maantee viis meid ikka edasi läbi Karksi kõrgmaa — ikka ida poole, kuni oli läbistatud Taageperagi ja palju asulaid. Liginedes Valgamaa poole muutus maastik märgatavalt. Kadunud olid laialdased viljaväljad — suurtaimed. Asemel asusid mets, karjamaa.

Tõrva teelahkmel tuli lahkuda sõidukist ja minna jala edasi. Kui päike metsatuka taha õiseks puhkuseks veeres, jõudsimegi Helmesse. Tuju oli hea. Koolimajja jäime öökorterisse; koolijuhataja lubas lahkelt oma kööki kasutada, ja varsti valmis minu kui „ülemkoka“ juhatusel mannapuder sõstrakastmega.

Pärast sööki ja suveõhtu nautimist läksime puhkama loomalauda katuse alla heintesse — ja peagi seltsis meiega — Uni.

Niina Allas.

Loodusest ja inimesest.

Inimesest ei saa kõnelda kui mingisugusest eri indiviidist, kõrvalseisjast, kellel puudub lähem kontakt loodusega. Inimene on osake loodusest, ta on õieti loodus ise selle täiuslikemas arenemisastmes.

Looduses tekkis rakk, rakust arenes loom ja loomast — inimene, ütleb Darwin. Kõiki nimetatud arenemisastmeid võime leida looduses kõrvuti, kuigi kliimaatilised ja geoloogilised olud on ka elusolevusele mõju

avaldusi tähele pannes peab nentima ka siin suuri paradokse.

Optimist võib inimest kui täiuslikemat looma õigusega nimetada maailma isandaks, õieti küll Maa isandaks (inimese olemasolu teistel planeetidel on osutunud tõestamatuks), sest ta seisab nii kehalise kui ka vaimse arenemise poolest võrratult kõrgemal kõikidest teistest looduses esinevatest olenditest. Ent nii mitmeski olukorras ja eneseavalduses

Robert Looga.

Vagunis.

avalданud. Nii ei leia me tänapäeval enam ihtiosaurusi ega nende taolisi roomajaid. Ent amööb, loom ja inimene on kujukaiks näiteiks looduse keerulisele mehhanismile.

Välise arenemise tulemuseks on olnud ka sisemine areng. Kui suur vahe on näiteks putuka ja kõrgema imetajalooma vahel! Kuigi sipelgas näib teotsevat „mõistusega“, kandes kokku kuuseokkaid pesa ehitamiseks, kohtame sealsamas situatsiooni, mis kogu eespoolöeldu ümber lükkab — tihti näeme, kuis mitu loomakest ühte ja sama okast eri sihis veavad.

Ahvil on arenenud aju — tegur, mis määrab vahe, mis tõstab ühe olenduse kõrgemale teisest. Ent ahvi elu-

tallab inimene oma isandlikkuse porri, ta unustab oma seisundi vääriskuse teiste olendite suhtes, terroriseerides loomi ja hävitades ümbritsevat loodust.

Inimese kui kõrgema olendi kohus on olla küll valitseja, kuid seda on ta ainult siis, kui ta saab aru enese isiku tähtsusetusest, oma olendusest Loojast.

Nii tihti tekib küsimus, milleks on inimene, milleks ta sünnib, elab, kannatab ja sureb. See küsimus on alati olnud ja jääb aktuaalseks niikaua, kui inimene sünnib ja elab. Elumõtte otsing on nii mõnegi noore hinge eksitanud sihituse ja elumõttetuse labürinti, millest väljapää-

suks pole muud kui vajutus päästikule.

Terveltmõtteleja inimene, kuigi seab endale sama küsimuse, leiab vastuse enesest, loodusest.

Elu mõtteks on olla, edasi arendada ja kanda elu, muutuda paremaks, täiuslikumaks ja näidata Sokratesele, kes laternaga inimest otsis, et inimene on inimene tema parimas mõttes, et ta oskab kasutada oma seisundit õigesti teiste loodud olendite suhtes.

Keskpärased ja igapäevased inimesed on oma aja kultuuri ja töökspidamiste edasikandjaks tulevaste põlvete kaudu, kuna üksikud suurvaimud, heledad tähed inimese arengutaevas, on kunstnikud, keda muusa on kandnud üle igapäevasusest ja kelles näeme kaasaja kultuuri kõrgust ja aja küpsust. Inimesed, nagu Napoleon, Caesar, Goethe, Schiller, Tolstoi, Wagner, Liszt, Beethoven on inimese vaimu täiuslikkuse kehastajad. Need suurvaimud, kel oleks põhjust olla üle teistest, olla uhked oma seisundile, on peagu kõik olnud looduse ja jumaluse austajad. Ent mida viimane on andnud, seda on tal õigus ka võtta. Beethoveni traagiline elulõpp on nii masendav, et tunneme, kui oleks sellega kogu ühiskonnale suurt ja andestamatut ülekohut tehtud, võttes nii suurelt kunstnikult kui Beethoven kuulumise, mis temale oli kõik, oli ta elu.

Napoleon, suurvaim, geenius, kes uskus enese üle olevat Jumalast, oli ateist ja liiga uhke enesele. Tema

hiilguse lõpp näitas, kuidas ta kogu eluajal oli nagu peaga vastu seinatormanud. Loodus ja inimene — neid ei saa lahutada.

Miski looduses ei kao. Ka vaimu suurused ei kao, nende mõtted, nende täht võib küll aja jooksul tuhmuda, aga mitte täiesti kustuda. Ja geeniume mõtted, kandudes aastajast teise, tiivustavad ka tulevase inimesi.

Võiks küsida, milleks on vaja inimesele kannatusi, mis teda hallist hauani halli varjuna jälitavad? Hälisesed heidetakse Loojale ette looduse korraldamatust inimese heaoleku suhtes. Ja ometi ei märgata, et inimene ise, tema halbust, egoism ja pessimism on teda viinud lõpuks sellesse seisukorda.

Inimene ei tohiks kaotada julgust, lootust, vaid leidku endale loodusest tuge. Kuigi Niagara kõrgustest alla tormab kõrvulukustava mürinaga ja Vesuuv aeg-ajalt õudset elumarki avaldab, on ometi selleski igavene rahu, looduse järjekindlus. See rahu võiks anda tuge, julgust.

Paremuse poole, tagasi looduse juurde! See peaks olema inimkonna hüüd, peaks olema tema siht ja elumõte. Vallutada ja võita — ent sealjuures tunda oma „mina“ väiksust ja olenevust Loojast — see teeb inimese paremaks, teeb inimesest inimese, see viib teda kord sinikõrgustesse — igavesti jäävasse kosmosesse.

Erna Perman.

Suvine nägemus.

Kõrgel taevas helendab suur päikeseketas, puuksal siristab pikasabaline linnuke ja kuskilt kuulduv inimhääli. On heinaaeg.

Astun piki teed, mis möödub kuusesalust. On lämmatavalt palav ja ma otsustan astuda puude villu maitsma punapõselisi maasikaid. Puude varjus peituvat jahedust nautides ja suhkurmagsaid marju noppides jõuan künkani, mida ümbritseb järskude kallastega kraav. Taamal puude vahelt sinendab jär-

vepind. Metsapuud sosistavad igivana muinasjuttu. Siin on muistne linnus.

Olen väsinud ja laskun pehmele sammalistmele. On nii mugav. Sulen silmad...

Kõikjal valitseb ärevus. Inimesed on rahutud. Kostab hüüdeid: „Vaenlased! Vaenlased tulevad!“ Kiiresti sammuvad sinisilmalised heledapealised noored tüdrukud, süda tukslemas ärevusest. Nad kannavad pakke ja korpse, kuhu on peidetud

nende vara, mida nad toovad linnusesse vaenlase eest varjule. Tulevad pronksnägude ja julgete sammudega vaprad noormehed. Nad kannavad tapreid, sõjakirveid, nooli ja odasid, mille otsad kiirgavad päikesekullas, mis langeb läbi lehestiku. Noormeeste silmis aga leegitseb julgus, kartmatus, võitlushimu. Ka tulevad linnusesse varjule vanad, kortsusnägude ja küüruvajunud selgadega emakesed, talutades käekõrval rõõmsanäolisi, elumuretuid poisikesi ja tüdrukuid.

Juba kostab eemalt kisa ja kära. Veel viimased korraldused, veel viimased ettevalmistused... Siis on linnuses kõik valmis vaenlase vastuvõtuks. Juba ilmuvad puude vahelt nähtavale nooled, kuna nende läkitajad peituvad veel puude taga. Varsti ilmuvad järvel nähtavale paadid, mis on täidetud sõdalastega, kes katsevad rünnata linnust. Linnusest väljuvad esimesed nooled. Visatakse esimesed kivid. Varsti aga muutub võitlus pinevamaks. Esimesed vaenlastest ilmuvad, joostes salkadena linnuse poole. Neile langeb kive, nooli ja odasid. Mitmed nendest langevad maapinnale, kes haavatuna, kes surnuna. Varsti aga ilmuvad metsatihnikust uued värsked võitlushimulised, kes asendavad langenuid. Püütakse rünnata linnust. Raiutakse puid, pillutakse neid kraavi ja katsutakse seda ületada. Linnusest avaldatakse aga vastupanu. Algab ennastsalgav võitlus. Ühed võitlevad oma kodu, isamaa eest. Neil on tahe, neil on julgus, neil on

armastus. Teised aga ihkavad neilt võtta seda. Neil on võiduhimu, ahnusviha.

Juba jäävad harvemaks vaenlaste read, juba asendab mitut langenut üks võitlusvõimeline. Kallaletungijad on sunnitud põgenema, jättes maha surnuid ja haavatuid.

Linnuses on kõik õnnelikud ja rõõmsad selle üle, et neil on jäänud alles nende armas kodu. Nad on uhked isamaa vapratele poegadele, kes olid võidukad. See rõõm on aga ainult üldine. On ju siingi muret, valu, langenuid, haavu, verd.

Palktara äärest kostab tasaseid nuukseid. Siin põlvitab noor neiu. Ta on kummardunud üle noore kangelase kangestunud keha. Selle noore kangelase — nagu teistegi — näolt helgib rahulolu, rõõmus naeratus, sest ta teab, et ta suri kodu, isamaa eest, päästes selle. Kuid ta on jätnud leinama selle nuuksuva kogu, kes kingiks kogu maailma selleks, et tuua tagasi ta elu. See on vaid vaikne, tumm, siiski nii südamest tulev palve Taarale...

Istun endiselt, pea vastu krobelist kuusetüve. See oli sajandeid tagasi, kui siin linnusel peeti võitlusi; see oli sajandeid, kui siin oli armastus. Ja see on kuski praegugi nii. Võib-olla kuski võitleb keegi kodu, isamaa eest. Võib-olla kuski keegi palvetab kõigevägevamalt tagasi üht inimelu...

Kuskilt kostab lõbus lauluhääli. Tasa sahisavad puuoksad ja hõbeselgelt särab puude vahelt järv.

Haldja Sild.

Maailmameistreist ja Laskuringist.

Mõni kuu on möödunud ajast, mil suurima põnevusega jälgisime Soomest, laskmise maailmaesivõistlusilt saabunud uusi ja üllatavaid telegramme uute maailmameistrite lasketulemuste kohta.

Suurima rõõmu ja uhkusega lugesime, et meie väikerahvuse laskurid püüsid kõikjal esirinnas teiste seniste kuulsuste, nagu soomlaste ja

helveetslaste kõrval. Suurim oli see rõõm muidugi siis, kui lugesime, et eestlased on tunnustatud parimaiks laskureiks maailmas.

Oli palav võistlus tollal. Kõik rahvused olid välja pannud oma parimad laskurid, et tulla esimesiks maailmas. See oli võistlus, kus iga punkt oli ääretult kallis. Punktid ei tulnud kergesti, iseenesest, vaid

nad olid pika ja püsiva treeningu tulemus. Isegi võistlusrajal ei unustatud treeningut — iga vaba minut kasutati harjutamiseks.

Võistlustele mindi kindla usu ja lootusega võidusse — need võidulootused täidusid.

Mehed on nüüd kõik tagasi, igaüks oma igapäevases töös ja ametis. Vahest arvate, et nad nüüd puhkavad teenitud loorbereil. Ei. — Päevast-päeva käib „kibe“ treening. Mitte selleks, et ainult järgmisel võistlusel saavutada paremaid kohti ja tulemusi, vaid need mehed teavad, et meie väikesearvuline rahvas vajab häid laskureid, ja nemad kui vanemad annavad ainult head eeskjuu järgnevaile noorile.

Noored, järgigem seda eeskjuu! Teadkem, et ainult siis suudame oma kodumaad edukalt kaitsta, kui meie oleme ise täie innuga selle kaitsetöö õppimise juures. Teadkem ka seda, et püsiv lasketreening mitte üksi ei tee meist häid laskureid, vaid ta ka suurendab meis tahtekindlust ning karastab närve. Seejuures tuleb aga tähendada, et mitte väljalastud padrunite arv ei ole tähtis, vaid tähtsam on tagajärg, mis saavutatakse. Sellepärast — iga lask, mida lastakse, peab olema korralikult välja sihitud, mitte aga huupi välja partsutatud, et „varemini õhtule saada“.

Tekib küsimus, kuidas ja kellest võib saada hea laskur? Sellele on ainus ja otsene vastus: hea laskur võib saada igauhest, aga ainult hea tahte ja püsiva harjutamise juures. Isegi inimesest, kel on teatavad kehalised defektid, võib saada esilas-

kur, kui ta enda ainult korralikult n. ö. „pihku võtab“.

Meie tulevaste laskemaailmameistrite „taimelavaks“ on õppiv noorsugu. Noorur, täis eluvärskust ja sitkust omab noores eas juba talenti ükskõik missugusel alal töötamiseks. Teame, et mida inimene noores eas on omandanud, ei unusta seda ka vanana.

Et kasvatada meie koolide õpilast häid laskureid ja kodukaitsjaid, selleks asutati meie kooli Laskuring. Ringi ümber koondusid kõik laskehuvilised õpilased. Laskuring on kui „vabrikuks“, mis „toormaterjalist“ peab ümber töötama tulevasi maailmameistreid. Laskuringi töö on andnud suuri tagajärgi — meie kool sammub parimate laskurite koolina Tartu koolide peres.

Ka tänavav töötab meie koolide peres Laskuring selle vahega, et tegevuskava on suurendatud ja ringi liikmeiks ei ole mitte ainult poisid, vaid ka kodutütred. Tütarlastele jagatakse esialgu ainult algõpetust püssist jne., kuid varsti asutakse ka nendega tegelikule laskmisele. Laskuringi juhatus ühes ltn. Tanniaga loodab, et ka tütarlaste seas leidub nii mõnigi talent.

Suurimaks sündmuseks kujunevad meie koolide vahelised võistlused. Esikohale tulnud koolile antakse esmakordselt välja rändauhind.

Jääb vaid loota, et kõik liikmed ringi tulemusrikka töö saavutamiseks tõsiselt ja täie innuga kaasa aitavad.

Selleks iga laskesportlane tehku tööd, mis kindlustab laskuri, ühiskonna ja isamaa edaspidise arengu ja õnne!

Feliks Pärtelpoeg.

K O O L I E L U S T !

ULEVAADE KOOLI AASTAPÄEVA- PIDUSTUSTEST.

Eelmiste aastate eeskjuul pühitsesid meie koolid ka käesoleval aastal oma järjekordset aastapäeva. 4. märtsil kell 1/8 õhtul toimus koolide aastapäevapidu „Vanemuises“. Peo kavas oli suurem helitöö, nimelt Rombergi „Kellalaul“, mis ette kanti meie koolide laulukoori poolt õpetaja hr. O. Eomõis'a juhatusel. Peale selle oli ka-

vas veel gümn. V klassi õpilase A. Ehrglis'e ja vil. U. Väljaots'a tants ja Kommerts-kooli I klassi õpilase A. Antsov'i ning vil. L. Süti klaverisoolo.

Pidu õnnestus hästi nii sisuliselt kui ka aineliselt, sest kava täideti päris korralikult ja iga-aastase rohke osavõtu tõttu olid piletid ka viimseni välja müüdnud.

5. märtsil kell 11 hommikul toimus koolide aastapäevaaktus kooliruumides. Härra

direktor andis lühida ülevaate koolide tegevusest aasta jooksul. Tervitusi töid Rakvere Ühisgümnaasiumilt meie endine õpetaja, praegune Rakvere Ühisgümnaasiumi direktor hr. H. Jänes, vilistlaskogult hr. A. Peets, vanematekomiteelt pr. Pikkand jne. Peale selle oli saabunud terve rida õnnitlustelegramme teistelt koolidelt.

Aastapäevaaktusel toimus ühtlasi ka auhindade väljaandmine vilistlaskogu poolt korraldatud kirjandivõistlusel laureaateks osutunud õpilastele.

Sama päeva õhtul kell 6 toimus kooliruumides traditsiooniline „tegelaste õhtu“, millest võtsid osa kõik, kes peokava täitmises olid tegevad.

Nagu juba öeldud, õnnestusid meie aastapäevapidustused üldiselt hästi. Nüüd jääb veel vaid soovida, et meie koolid juba võimalikult lähemat aastapäeva võiksid pühitada oma ruumides, meie uues koolimajas.

Linda Kuusik.

HUMANITAARRINGI TEGEVUSEST.

II poolaasta tähtsamaist ringi üritusid tuleks mainida karskusnädala puhul peetud aktust, mis korraldati 31. jaan. enne õppetundide algust. Kõnega esines Virve Kurg, selgitades karskuse tähtsust noorsoo seisukohalt. Deklameeris Erna Perman.

3. veebr. kl. 17¹⁵ oli suurkirjaniku A. H. Tammsaare austamisõhtu tema 60. sünnipäeva puhul. Avasõnad ütles ringi juht V. Kurg. Huvitavaima osaga esines E. Perman, kes esitas muljeid juubilaril külalastamisest. Kirjaniku töödest esitasid katkendeid: A. Seitam „Mauruse gümnaasiumis“ („Tõde ja õigus“ II), mis sai suure aplausi osaliseks; A. Purkas „Eit ja taat härja püüdmas“ („Vanad ja noored“); H. Sild „Tõde“ („Poiss ja liblik“). Lõppsõna ütles R. Looga. Õhtu oli huvitav ja sisukas. Kahju vaid, et osa võtsid ainult 3 õpetajat ja 28 õpilast.

3. veebr. kl. 18⁰⁰ pidas pr. A. Miller referaadi „Tiisikusest“, mille selgituseks näidati valguspilte. Ettekanne andis täielise ülevaate inimsoo suurimast vaenlasest — tiisikusest. Kuulajaiks oli 14 õpilast.

Virve Kurg.

KÄEKIRJAVÕISTLUSE TULEMUSI.

Kunsti- ja Reklaamringi korraldusel peetud meie koolide vahelisest käekirjavõistlusest võtsid käesoleval aastal osa klasside poolt valitud järgmised paremad kirjutajad:

Kg. V E. Tubin ja V. Viirmäe.
Kmk. I H. Kalmre ja A. Volmer.
Prg. V L. Pehk ja E. Mikkel.
Prg. IV M. Joonas ja F. Suur.
Prg. III A. Sudist ja M. Kase.
Prg. II H. Hansen ja E. Roots.
Kbk. III B. Leisson ja H. Zirna.
Kbk. I-a L. Assor ja E. Türk.
Kbk. I-b E. Hakki ja L. Vuks.
Ärind. I E. Erm ja G. Ilves.
Ärind. II H. Kaasikmäe ja A. Klaas.

Võistlusest loobus Kaubanduskooli II klass.

Võistluseks oli antud jooneline paber $\frac{1}{4}$ poognat. Kirjutamise aeg oli 10 minutit. Tekst oli antud kõigile ühine „Iloist“. Arvestusele tuli kiirus, täpsus, paigutus, puhutus ja ilu á 5 punkti, seega punktide ülemäär 25 punkti kirjutajalt.

Tulemuste kokkuvõte annab järgmise tabeli:

Kl.	Nimi	Kiirus	Täpsus	Paigutus	Puhutus	Ilu	Kokku
Kg. V	Tubin	5	5	4	5	4	23
	Viirmäe	4	5	4	5	4	22
Kmk. I	Kalmre	4	2	5	5	5	21
	Volmer	5	3	5	4	4	21
Prg. V	Pehk	4	4	5	5	4	22
	Mikkel	5	4	4	5	4	22
Prg. IV	Joonas	5	3	5	4	4	21
	Suur	5	2	2	3	4	16
Prg. III	Sudist	4	5	4	5	3	21
	Kase	5	5	5	3	4	22
Prg. II	Hansen	4	3	5	2	2	16
	Poots	5	2	3	4	4	18
Kbk. III	Leisson	5	4	2	3	3	17
	Zirna	5	5	4	4	3	21
Kbk. Ia	Assor	5	2	4	4	3	18
	Türk	4	2	5	4	3	18
Kbk. Ib	Vuks	4	5	1	3	3	16
	Hakki	4	5	4	4	3	20
Ärind. II	Kaasikmäe	5	3	3	2	2	15
	Klaas	5	5	4	3	4	21
Ärind. I	Erm	4	5	5	4	4	22
	Ilves	5	5	4	4	3	21

Kooli kalligraafia-meistri tiitli ja esimese auhinna Kr. 2.50 saavutas E. Tubin, teise auhinna Kr. 1.50 saavutas V. Viirmäe, kolmanda auhinna Kr. 1.— saavutas L. Pehk.

L. M.

TKG KODUTÄRDE RÜHMA AASTASEST TEGEVUSEST 1937/38.

TKG kodutärdede rühmale on olnud 1937/38. õ.-a. võrdlemisi edukas. Rühm on kasvanud ligikaudu 80 liikmele, olles seega suurimaid rühmi Tartu gümnaasiumide rühmadest.

Rühm on jagunenud salkadesse, mida juhivad vanemate klasside õpilased. Peale korrapärase katsetele ettevalmistamise on rühmal olnud ka suuremaid üldisi ettevõtteid. Need on olnud peamiselt mitmesugused pidulikud koondused, nii omavahelised kui kogu kooli osavõtul korraldatud. Neist oleks nimetada mardipäev, jõulukoondus, Vabariigi aastapäev ja emadepäev.

Rühm on samuti võtnud osa Tartu Ringkonna rühmade vahelistest rahvastepalli- ja võrkpallivõistlustest, korraldanud mitmeid matku rühma piires jne. Suvisest töökavast võiks märkida Taevaskoja laagrit ja Võsu õppekoolidest osavõttu. Viimane näib sel suvel kujunevat üsna suureks.

Eha Tubin.

RAHVUSKULTUURILINE RING.

16. veebruaril toimus R.-k. Ringi korraldusel deklamatsioonivõistlus.

Osavõtjad: Lehte Michelson, Raimond Kull, Aino Tartu, Haldja Sild, Ludvig Kruusma.

Iga osavõtja esines 2 deklamatsiooniga, üks žürii poolt määratud ja teine vabal valikul. Esitama pidi peast. Et aga suurem osa võistlejatest ei täitnud seda tingimust, anti välja vaid II auhind õpil. **Haldja Sil-lale.** Žürii poolt oli määratud H. Visnapuu „Kolm küünalt kodumaale“.

Ungari aastapäeva puhul 15. märtsil si-sustati ringi poolt vastavasisuline hommik. Lühikese ülevaate Ungari vabadusvõitlusest andis õp. pr. L. Loone. Päevakohase dekla-matsiooni esitas õpil. Hanella Lepp. Ungari muusikat esitasid klaveril õpil. Anfissa Ant-sov ja õpil. Maimo Põld.

Rahvuskultuuriline Ring võttis osa ka Tartu koolide vahelisest kohtust „Tänapäe-va noore“ üle, milline peeti rohkete osavõt-jatega 28. märtsi õhtul TTG ruumes.

Üldiselt on ringi tegevus olnud küllaltki aktiivne: on täidetud aktusekavasid ja pee-tud koosolekuid. Jääb soovida, et järgne-vail aastail ring töötaks veelgi aktiivsemalt.

Aino Peerandi.

KUNSTI- JA REKLAAMRINGIST.

Nüüd, kus kooliaasta on lõpul, oleks põh-just heita põgusat pilku seljataha: sellele, mis on olnud, ja ka sellele, mis mingisugu-seil põhjusil on jäänud korraldamata.

Kunsti- ja Reklaamring võttis möödu-nud sügisel oma avakoosolekul ringi tege-vuskavva järgmised punktid: 1. Õpilasaja-kirja „Iloli“ illustreerimine, 2. kooliruumide dekoreerimine pidulikemal tähispäevadel või aktustel, 3. „Pallase“ näituste külasta-mine ja ärireklaamaladega tutvumine, 4. Kunsti puutuvaid ettekandeid, 5. „Iloli“ kaanekavandi, reklaamplakatite ja käekir-ja-võistlus, 6. Linoollõigete kursus ja harju-tustunnid.

Tegevuskava punktid suudeti enamvä-hem korralikult täita. Ettenägemata põh-jusil jäid ära linoollõigete kursus ja rek-laamplakatite võistlus.

Seda pole küll olnud palju, mida oleme saavutanud ringi tegevusega kiires tempos edasirühkiva koolitöö kõrval lühikesel koo-liaastal, kuid arvan, et kinnitame siiski kül-laltki tugeva lüli õpilaste kunstihuvi tõusu-ahelasse.

Jääb veel vaid soovida, et järgnevalgi aastal jätkatakse ringi tööd — veelgi aktiiv-

semalt. Silmapaistvaid tulemusi ei saavi-tata ju korrapealt. See nõuab külmavere-list püsivust, järjekindlust ja — pingu-tust...

Enn Kera.

KOMMERTSGÜMNAASIUMI VILISTLAS-KOGU POOLT KORRALDATUD KIRJA-TÖÖDE VÕISTLUSE TAGAJÄRJED:

Vanem rühm:

- I auhind (Kr. 20.—) Enn Kera — prog. V kl. — „Aastasadu tagasi“;
III auhind (Kr. 5.—) Robert Looga — prog. V kl. — „Aastasadu tagasi“;
III auhind (Kr. 5.—) Lembit Malkov — prog. V kl. — „Tänapäeva noorus ja vai-mukultuur“.
Ergutusauhind: Linda Pehk — prog. V kl. — „Tänapäeva noorus ja vaimukultuur“.

Noorem rühm:

- II auhind (Kr. 6.—) Asta Miitel — prog. III kl. — „Aastasadu tagasi“;
III auhind (Kr. 4.—) Aliia Kõdar — prog. IV kl. — „Meie klassitahvel ja pink jutustavad“.
Ergutusauhind: Oie Pelliste — ärind. II kl. — „Meie klassitahvel ja pink jutusta-vad“.
Ergutusauhind: Helgi Lond — prog. IV kl. — „Meie klassitahvel ja pink jutusta-vad“.

Erna Perman.

MALE.

Ülesande nr. 3 lahendus.

- Seis: valged — Kc1, Le8, Vc4, O:a2, g1, E:d3, f2, g3;
mustad — Kd5, Lc7, Vd6, R:c5, f6, Ef5.
Valge võidab kolme käiguga.
1. Vc4—f4+ Kd5:d4
2. Le8—e5+ Kd4:e5
3. f2—f4+ ja matt.
Või: 2. Kd4:d3.
3. Le5—e3+ ja matt.

Ülesande nr. 4 lahendus.

- Seis: valged — Ke2, Od2, E:a3, b2, b4, c3, 7g;
mustad — Kc4, E:b3, b5, d4, d5.
Valge võidab nelja käiguga.
1. Vg7—g8 d4—d3+ või d4:c3
2. Ke2—e3 d5—d4+
3. Ke3—e4 ettur käib või lööb.
4. Vg8—c8+ ja matt.

K O O P E R A T I I V .

Bilanss 31. dets. 1937.

A k t i v a .

1. Kassa	120.72
2. Jooksev arve Tartu Pangas	272.61
3. Deebitorid	500.—
4. Vallasvara	5.35
5. Kaubad	188.61
	<hr/>
	1.087.29

P a s s i v a .

1. Kaubamuretsejad	34.27
2. Tagavarakapital	890.37
3. Osakapital	32.—
4. Puhaskasu	130.65
	<hr/>
	1.087.29

Edubilanss 31. dets. 1937.

K a h j u d .

1. Ärikulud	32.50
2. Vallasvara ja laenut. raamatute amortisatsioon	2.07
3. Kirjandus	1.50
4. Puhaskasu	130.65
	<hr/>
	166.72

K a s u d .

1. Kaubad	154.21
2. Laenutatavad raamatud	2.30
3. Intressid	10.21
	<hr/>
	166.72

Võrreldes eelmise aasta bilanssi ülaltoodud bilansiga näeme, et kooperatiivi läbikäik on suurenenud. See on tingitud kaupade suurenenud läbimüügist. Üldse tohib pidada selleaastast kaupade läbimüüki kooperatiivi tegevuses kõige suuremaks.

Kauba müügist on saadud kasu kr. 154.21, eelmisel aastal aga kr. 173.44, mis-sugune vahe on tingitud kaupade kallinemisest. Kooperatiiv on tulnud õpilastele vastu ja jätnud kaupade müügihinnad endisteks.

Eeltoodud arvestades võime kooperatiivi lõppenud tegevusaastat lugeda kordaläinuks. Tuleb ainult soovida, et kooperatiivi tegevus tulevikus edasi areneks vähemalt samas suunas ja kooperatiiv veelgi suuremal määral võiks olla abiks õpilastele koolitarvete muretsemisel. Õpilaste nõuete rahuldamiseks on käesoleval õppeaastal koo-

peratiivi toodud müügiks arveraame, mida võib osta soodsa hinnaga.

Kooperatiivi juhatus tänab kõiki, kes on oma ostudega kaasa aidanud kooperatiivi tegevuse edukaks arenemiseks, ja loodab, et õpilased ka edaspidi veelgi suuremal määral kooperatiivist ostavad ja ta heale käekäigule kaasa aitavad, sest kooperatiiv on ju meie ühendatud koolide suuremaid ja tähtsamaid õpilasettevõtteid.

Kooperatiivi tegevusest võtsid juhtivalt osa: hooldaja-õpetajana hr. A. Kaljot, ärijuhina I. Ainla, selle abina J. Taavet, raamatupidajana P. Saks, vastutavate müüjadena J. Parts ja E. Allas.

1. aprillist alates on uuteks kooperatiivi tegelasteks ärijuht M. Annus, abi V. Lepik, raamatupidaja P. Saks, vastutavad müüjad L. Vilken ja M. Valdmann. Senine juhatus soovib uuele kooperatiivi juhatusele head õnne ja edu!

Jaan Taavet.

„Iolisi” ja kaastöölisist.

Tänu agaraile kaastöölisile on „Ioli” olnud sel õppeaastal nii sisult kui ka väliselt küljelt kaunis mitmekesine. On ilmunud kriitilisi ning puhtilukirjanduslikke töid, artikleid, matkakirjeldusi, luuletusi, intervjuusid kirjanikega, mõistatusi, malet jne. Iolis on kirjutanud: Ellen Vasemägi, Evald Kivivare, Enn Kera, Erna Perman, Linda Pehk, Virve Kurg, Eha Tubin, Anni Lätt, Endla Lõhmus, Niina Allas, Linda Kuusik, Haldja Sild, Felix Pärtelpoeg, Anfissa Antsov, Elmar Mikkel jt. Eriti agarasti on teotsenud Valentin Viirmäe kuulutuste hankijana ja Enn Kera illustreerijana.

„Ioli” toimetus kinkis kooli aastapäeval virgimaile ja parimaile kirjutajaile-kaastöölisile raamatuid:

Enn Kera'le — Fr. Tuglas, Väike Illimar I, II.

Ellen Vasemäele — M. Under, Ja liha sai sõnaks.

Erna Perman'ile — A. H. Tammsaare, Tõde ja õigus I; Urgart, Dostojevski.

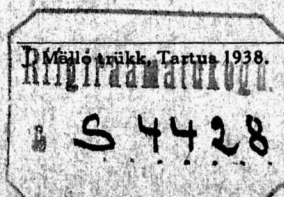
Elmar Mikkel'ile — A. Mälk, Rannajutud.

Anfissa Antsov'ile — B. Kangro, Vanad majad.

„Ioli” toimetus tänab veel kord kaastöölisi ja kõiki, kes on tegevad olnud „Ioli” toimetus- ja talitustöödel.

„Ioli” toimetus.

Vastutav peatoimetaja: L. Vihalem. Keeleline korrektor ja kirjanduslik nõuandja: M. Teder. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Majandusjuht: E. Moss. Talituse juht: K. Väärsi. Tegevtoimetaja: E. Perman. Toimetus: L. Pehk (sekretär), V. Viirmäe, M. Keres, A. Peerandi. Talitus: R. Looga, E. Kera.

OMA LUGEJAILE
JA KAASTÖÖLISI-
LE SOOVIB RA-
HULIKKU NING
KOSUTAVAT SU-
VEPUHKUST

ILOLI.

54428

Tulge

Tartu

näitusele!

SPORDITARBEID
EEOLEVAKS SPORDIHOO-
AJAKS SOOVITAB SUURI-
MAS VALIKUS

Julius Kivastik

TARTUS, RÜUTLI TAN. 8.
TELEFON 6-02

OIGE SOODSAMALT OSTATE
KOOLITARBEID JA RAAMA-
TUID

A. SAAR'e

KIRJUTUSMATERJALI JA
RAAMATUKAUPLUSEST

TARTUS, RAEKOJA 2.

MÜÜK SUUREL JA VAIKE-
SEL ARVUL

Hind 40 senti.